

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Urmas Reinsalu
 Justiitsminister
 Justiitsministeerium
 info@just.ee

Teie: 24.11.2017 nr 8-1/8310
 Meie 21.12.2017 nr 1.2.-4/17/2490

Eelnõule arvamuse avaldamine

Tänan, et esitasite mulle arvamuse avaldamiseks uue isikuandmete kaitse seaduse (IKS) eelnõu. Tunnustan Euroopa Liidu Nõukogu pingelise eesistumise kõrvalt tehtud tööd nii eelnõu kui seletuskirja osas.

Tunnistan, et olen mures nii ajastuse pärast (eelnõu saabus kooskõlastusringile pool aastat enne rakendamist) kui meetoodika pärast (EL uus andmekaitseõigus mõjutab kõigi eluvaldkondade seadusi, määrusi ning infosüsteeme, mistõttu oluks mõistlik kaasata teised ministeeriumid algusest peale ning koostada muude seaduste muudatused samaaegselt põhieelnõuga).

Arvestades uue andmekaitseõiguse mahukust, valdkondade-ülest mõju, kooskõlastusringi kestust ning tõika, et inspeksioon ei osalenud eelnõu koostamisel, ei saa ma välistada, et järgnev tähelepanekute loetelu arutelude käigus täieneb.

Viitan läbivalt määrusele nr 2016/679 kui üldmäärusele ning direktiivile nr 2016/680 kui direktiivile.

1. Direktiivi kohaldamisala piiritlemine

Eelnõu § 1 reguleerib seaduse kohaldamisala. Eelnõu § 1 lg 2 punktis 2 on märgitud, et see seadus sätestab isikuandmete töötlemise õiguslikud alused, mida peavad järgima õiguskaitseasutused süütegude tõkestamisel, avastamisel, menetlemisel või karistuste täideviimisel. Olen juba varasemalt põhjendanud,¹ miks direktiivi kohaldamisalasse kuulub ka oma olemuselt korrakaitseseaduse (KorS) alusel teostatav järelevalve.

2. Andmekaitse seos riigisaladusega

2.1. Euroopa Liidu andmekaitseõigus ei hõlma liikmesriigi julgeoleku valdkonda, kuid liikmesriik ise võib teisiti otsustada. Eesti tänase IKS-i kehtivusalast ning Andmekaitse Inspeksiooni (AKI) järelevalvepädevusest on riigisaladuse töötlemine välistatud (v.a. piiriüleste infosüsteemide osas tehtud erandid). Uus eelnõu (vrd. § 1 lg 2 p 1 ja § 2) seda välistust ei sisalda, seega peaks riigisaladuse töötlemine olema IKS-ga kaetud (niivõrd, kui võrd see ei ole vastuolus eriseadus(t)e erinormidega). Tekiks dubleeriv-konkureeriv järelevalvepädevus õiguskantsleriga. Ilmselt ei ole see teadlik valik, kui võrd seda ei põhjendata seletuskirjas, samuti puudub viide riigisaladuse töötlemisele laieneva järelevalve lisaressursi vajadusele.

2.2. Eesti Vabariik on ühinenud Euroopa Liidu lepingu artiklil K.3 põhineva Euroopa Politsei ameti konventsiooniga (edaspidi Europoli konventsioon). Tulenevalt Eesti Vabariigi liitumislepingust Euroopa Liiduga, eelkõige selle art 3 lg-test 1 ja 2

¹ AKI peadirektori seisukohad uue andmekaitseõiguse kontseptsiooni asjus -

http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/jum_oigusraamistiku_kontseptsiooni_markused.pdf, peatükk 1.

tulenevalt, on Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud protokolliga Euroopa Liidu õigusse integreeritud Schengeni *acquis'* sätted ning Schengeni *acquis'l* põhinevad või sellega muul viisil seotud aktid (sealhulgas Schengeni konventsioon ning selle lisaprotokollid) Eesti Vabariigile siduvad alates ühinemiskuupäevast.

- 2.3. Kehtiva IKS § 2 lõikes 3 on sätestatud, mis olukordades kehtib IKS isikuandmeid sisaldava riigisaladuse töötlemisele – kui see töötlemine tuleneb Schengeni konventsioonist või Europoli konventsioonist. IKS § 32 lõige 3 sätestab, millal Andmekaitse Inspeksioonil (AKI) on võimalik teostada järelevalvet isikuandmeid sisaldava riigisaladuse töötlemise üle. Koostatav eelnõu seda aspekti ei reguleeri.
  - 2.4. Kehtivas IKS-s on reguleeritud AKI peadirektori julgeolekukontrolli teostamine (IKS § 35), mis on paljuski seotud isikuandmeid sisaldava riigisaladuse järelevalvega. Eelnõus ei ole seda aspekti üldse reguleeritud. Hetkel teostab julgeolekukontrolli Kaitsepolitseiamet, kes kogub vastava teabe kokku ning esitab selle otsustamiseks AKI peadirektori ametisse nimetajale (sarnaselt Õiguskantsleri seaduse §-ga 6¹, et vältida julgeolekukontrolli teostaja otsustusõigust). Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus eeldab samuti AKI juhi puhul sellise kontrolli olemasolu (RSVS § 27 lg 1 p 9).
  - 2.5. **Ettepanek:** soovitan eelnõus taastada tänase IKS-i välistuse riigisaladuse töötlemise osas, erandid EL piiriüleste infosüsteemide pidamise järelevalve huvides ning AKI peadirektori julgeolekukontrolli sätted. Kaaluda võib julgeolekukontrolli andmist Välisluureametile (sarnaselt prokuröridega).
3. Andmekaitse seosed kohtu- ja kriminaalmenetlusega
Eelnõu § 2 punkt 2 kohaselt kohaldatakse seda seadust kohtumenetlusele menetlusseadustikes sätestatud erisustega. IKS § 2 lõike 2 kohaselt kohaldatakse kehtivat IKS-i ka kriminaalmenetlusele (kriminaal)menetlusseadustikus sätestatud erisustega. **Küsimus:** Kas tegemist on teadliku valikuga eristada ainult kohtumenetlusele (arvestades menetlusseadustikes olevaid erisusi) eelnõu kohaldamist, märkimata eraldi süüteomenetluste uurimist?
  4. Eelnõu § 4 – avaliku võimu kandja
    - 4.1. Eelnõus on soovitud defineerida, kes on avaliku võimu kandja, kuid arvestades pakutud sõnastust, tekib paratamatult segadus, kuna näiteks definitsiooni üheks osaks on, et isikule on pandud sisuliselt õigusaktiga „avalikes huvides olev ülesanne“. Konkreetse mõiste sisustamisel tuleb arvestada, et see, mis on avalikes huvides, ei ole automaatselt samastav avaliku ülesandega.
    - 4.2. Varasemalt on inspeksioon enim praktikas hinnanud, kas tegemist on avaliku ülesandega või mitte, ennekõike avaliku teabe seaduse (AvTS) alusel läbiviidavates vaidemenetlustes. Ka nendes menetlustes (sh nendest menetlustest koorunud õiguspraktikast²) on võimalik väita, et asjaolu, et avalikkusel võib mingi teenuse vastu olla huvi, ei tähenda veel, et tegemist on avaliku ülesandega. Seetõttu on vajalik, et see avalik ülesanne oleks seaduses selgelt paika pandud või see oleks võimalik õigusakti tõlgendamise teel olla tuletatav. See sisustamine on vajalik ennekõike eraõiguslike juriidiliste isikute ning füüsiliste isikute (kes täidavad mingit avalikku ülesannete õigusakti või halduslepingu alusel) korral, kuna nende isikuandmete töötlejatel endil võib osutada segaseks see, et millal nad täidavad „avalikes huvides olevat ülesannet“ ning millal mitte. Õigusselgus on eriti vajalik nende kohustuste määratlemiseks (näiteks kas on vaja andmekaitse spetsialist määrata).
    - 4.3. **Ettepanek:** kuna seletuskirjas ei ole täpsustatud, milliseid asutused ja isikud on hõlmatud avaliku võimu kandja mõiste alla, siis soovitan seletuskirja täiendada ning

² Vt nt Tallinna Ringkonnakohtu 06.04.2017 otsust nr 3-15-1050, punkt 15.

välja tuua, mis asutusi või isikuid siin on mõeldud. Ennekõike on vajalik selgus eraõiguslike isikute korral.

5. Eelnõu § 5 – isikuandmete töötlemise seaduslikkus
  - 5.1. Üldmääruse art. 6 lg 1 annab 6-punktilise isikuandmete töötlemise aluste loetelu. Eelnõu §-d 4 ja 5 aga sätestavad, et avaliku võimu kandjad võivad isikuandmeid töödelda neist üksnes ühe alusel (avaliku ülesande täitmine/avaliku võimu teostamine). Nad ei saaks enam isikuandmeid töödelda lepingu täitmiseks ega juriidilise kohustuse täitmisest. See kitsendus on arusaamatu ja segadust tekitav. Pooldada võib seaduse täitmisest tuletatud vajaduse nõuet (vrd tänase IKS § 10 lg 2), mis avaliku võimu kandja puhul saab olla niihästi avaliku võimu teostamise/avaliku ülesande täitmise kui ka lepingu sõlmimise ning juriidilise kohustuse täitmise taga.
  - 5.2. Üldmäärus kehtestab eriliiki isikuandmete töötlemise keelu koos selgelt piiritletud eranditega. Vaidluste ärahoidmiseks tuleks eelnõus või vähemalt seletuskirjas ühemõtteliselt täpsustada, et avaliku võimu kandja õigus isikuandmeid töödelda kehtib ka eriliigiliste isikuandmete osas.
  - 5.3. Kohalikel omavalitsustel on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 3 punkti 1 alusel sisuliselt õigus iseendale luua ülesandeid seoses kohaliku elu küsimuste lahendamiseks. Kui see säte on isikuandmete töötlemise aluseks, siis märgin täiendavalt, et ka andmekogudega seonduvalt vajavad omavalitsused paremat sätet andmetöötluseks (AvTS § 43³ – omavalitsuse andmekogu võiks asutada ka volikogu määruse alusel).
  - 5.4. **Ettepanek:** liita eelnõu §-d 4 ja 5, siduda avaliku võimu kandjad küll seaduse täitmise klausliga, kuid mitte välistada üldmääruses neile ettenähtud töötlemisaluseid, lisada eriliiki isikuandmete töötlemine.
6. Eelnõu § 6 (nö. teisesel eesmärgil andmetöötlus) lõhub ära Eesti e-riigi vundamendi
  - 6.1. Lõige 1 lõhub ära Eesti e-riigi aluseks oleva andmete üks kord esitamise põhimõtte ning seab piiranguid andmekogude-vahelisele andmevahetusele.
  - 6.2. Eelnõu § 6 lõige 1 on sisustatud ennekõike direktiivi kohaldamisalasse jäävate ülesannetega (sh korrakaitse teostamise ning süütegude lahendamise temaatikaga). Eelnõu seletuskiri sisustab seda lõiget ennekõike läbi õiguskaitseasutuste prisma (ennekõike süütegude lahendamiseks seonduvalt), kuid muus osas ei ole andmetöötlust sisustatud ega selgitatud.
  - 6.3. Eelnõu seletuskirjas (lk 9) on eelnõu § 6 lg 1 punktiga 2 seonduvalt märgitud, et selline teisene töötlus on lubatud, „kui õiguskaitseasutus on volitatud töötlemise selliseid isikuandmeid teises menetluses ning isikuandmete töötlemine on selles menetluses vajalik ja proportsionaalne“. Seega peab olema menetlusseaduses kirjas, kas ning millistel tingimustel võib „avaliku võimu kandja“ isikuandmeid teisesel eesmärgil töödelda. Seletuskirjas puudub hetkel teave, kas ning millistes menetlusseadust(ik)es on sellised sätted reguleeritud või kas selliseid kavatakse reguleerida.
  - 6.4. Märgin, et üldmääruse art 6 lõike 4 (isikuandmete teisene kasutamine) analoogi ei ole art 9 lõikes 2 (erandid eriliiki isikuandmete töötlemise keelu suhtes) eraldi välja toodud. Kui arvestada, et seda analoogi saaks sisustada läbi art 9 lg 2 punkt g (avaliku huviga seotud põhjustel liidu või liikmesriigi õiguse alusel), siis toimub isikuandmete kasutamine seaduse alusel. Seetõttu tuleks eelnõu § 6 asemel tuua välja andmekogude-vaheline andmevahetus ja/või seda seletuskirjas selgitada. Kui andmekogude-vaheline andmevahetus korral pole juriidilises mõttes tegemist teisese andmetöötlusega ning toimub seaduse alusel, siis on jätkuvalt võimalik teostada andmekogude vahelist andmevahetust. Vastasel korral ei oleks edaspidiselt lubatud eriliigilisi isikuandmeid kasutada nõ teisel eesmärgil ning seeläbi suurendatakse bürokraatiat ja halduskoormust nii riigile kui ka andmesubjektidele.

- 6.5. Lõikes 2 on märgitud, et teisesel eesmärgil isikuandmete töötlemisest tuleb sisuliselt üldreeglina andmesubjekti teavitada. Samas eelnõus ega seletuskirjas ei ole märgitud, millal ning kuidas tuleb seda teha. Samuti tasuks kaaluda selle lõike vajadust, kuna eeldatavasti see säte kordab üldmääruse artikleid 13 ja 14. Kui selle sätte eesmärk on sisustada direktiivi alased sätted, siis esmapilgul tundub, et eelnõu § 26 on seda reguleerinud.
- 6.6. Eraelu tugevamalt riivavate järelevalve- ja süüteo menetlusala andmetöötluste osas tuleks täpsustada menetlusseadusi (KorS, KrMS, VtMS, eriseadused), et õigus andmekogudesse üksikpäringuid teha ei kasvaks kontrollimatuks automatiseeritud lauskorjeks. Sellekohased põhjendused on esitatud AKI aastaettekandes Riigikogu põhiseaduskomisjonile ja õiguskantslerile.³
- 6.7. **Ettepanek:** täiendada ja täpsustada eelnõu § 6 sätet ning sellekohast seletuskirja arvestades eeltoodud märkusi.
7. Eelnõu § 7 – eriliiki isikuandmete töötlemine
- 7.1. Jääb arusaamatuks selle sätte vajadus, kuna vähemalt esimene lõige sisuliselt kordab üldmääruse artikli 2 sisu. On arusaadav, et üldmäärus lubab siseriiklikes õigusaktides ära reguleerida konkreetsemalt eriliigiliste isikuandmete töötlemise, kuid ma ei näe vajadust, miks on vaja neidsamu volitusi uuesti korrata eelnõus (ennekõike eelnõu § 7 lg 1) – nii üldmäärus kui ka eelnõu viitavad, et see töötlemine on vajalik reguleerida mingis õigusaktis. Ka eelnõu seletuskirjas (lk 11) on öeldud: „Eelnõu paragrahv 7 kirjeldab üldiseid reegleid eriliiki isikuandmete töötlemisele, kuid selles sisalduva kohaldamise eelduseks on taas täpsemate sätete kehtestamine valdkonnaspetsiifilistes seadustes.“
- 7.2. Eelnõu § 7 lõige 2 sisuliselt tekitab ametisaladuse hoidmise kohustuse ning esmapilgul tundub, et sellega proovitakse uuesti sisustada kehtiva IKS § 26 lõiget 2 (kuigi jah, selles sõnastuses ei ole kirjas, et see kohustus on sisuliselt tähtajatu). Kuna hetkel ei ole teada, milliseks saavad olema andmekaitse õiguse üle vaatamise eriseaduste paketi olemasolevad muudatused, siis tekib küsimus, kas seda sätet on siia üldse vaja. Kui eriseadustes (nt tervishoiutöötajate korral võlaõigusseaduses) on olemas saladuse hoidmise kohustuse nõue, siis puudub vajadus hakata seda aspekti uues IKS-s välja tuua.
- 7.3. Kui eelnõu § 7 lõike 3 mõte on üle võtta direktiivi artikkel 10, siis oleks kasulik see reguleerida eelnõu 3. peatükis. Samas leian, et see säte tekitab ebakindlust, kuna ei ole sisustatud selle andmetöötlusega seotud aspektid – nt ei ole seletuskirjas märgitud, mida mõeldakse „olulise avaliku huviga seotud põhjuseks“ või mis on see „oluline oht“ avalikule korrale või riiklikule julgeolekule. Kuna „oluline oht“ võib olla suunatu ka avalikule korrale, siis Eesti õiguses on avaliku korra kaitse sisustatud KorS-ga ehk siin tuuakse sisuliselt seoseid direktiivi kohaldamiseala osas (vt ka minu kirja punkti 1). Samuti ei ole selge, kas ning mis teavet andmesubjektile antakse tema isikuandmete töötlemisest.
- 7.4. Selle paragrahvi juures on eelnõu seletuskirjas toodud ka selgitusi „avaliku huvi“ sisustamisel, sh on märgitud, et selle definitsiooni ei ole võimalik leida ühestki õigusaktist. Selles osas märgin, et korrakaitse seaduse seletuskirjas⁴ on § 4 lõike 2 selgituste juures samuti sisustatud avaliku huvi sisu läbi korrakaitse prisma.
- 7.5. Kuna eelnõu § 7 lõige 4 on seotud eelnõu § 7 lõikega 3, siis tuleks ka see ilmselt viia eelnõu 3. peatükki. Selles osas on seletuskirjas (lk 10-11) mh märgitud, et „[s]amas eeldab eelnõu paragrahvi 7 lõige 4, et kui avaliku võimu kandja taandab isikuandmete eriliikide töötlemise õiguspärasuse lõikes 3 sätestatule, siis selline töötlemine on õiguspärane niivõrd kui ja senikaua, kuni lõikes 3 sätestatud huvid on kaalukamad kui

³ Vt AKI 2016. a. ettekanne, lk 11

(http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/aastaraamat_2016.pdf).

⁴ Kätesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/8a9c2286-06fc-65d2-957b-bd9e11a940c4>, lk 20-21.

andmesubjekti huvid ehk avaliku võimu kandja peab eelnevalt kaaluma, kas oluline avalik huvi, mille pärast on vaja eriliiki isikuandmeid töödelda, kaalub üles andmesubjekti huvid.“ Samas ei ilmne sellest seletusest üheselt, et seda kaalumist tuleb teha nii enne andmetöötluse algust kui ka andmetöötluse ajal. Samuti ei ole selge, kuidas seda hindamist teostada ning kuidas toimuks selle hinnangu kontrollimine (nii andmetöötleva enesekontrolli kui järelevalveasutuse mõttes). Seetõttu soovitatakse neid aspekte täpsustada seletuskirjas.

7.6. **Ettepanek:** jätta § 7 eelnõust välja.

8. Eelnõu § 8 eriliiki isikuandmete töötlemise nõuetest

Leian, et tegemist on tarbetu loeteluga, mis sisuliselt kordab ka üldmääruse meetmeid (sh neid, mida saab nendest sätetest tuletada) – nt üldmääruse art 5 lg 1 punkt f ja art 32. Tekib eksitav mulje eelnõu § 8 punkti 3 suhtes, et iga kord, kui toimub eriliiki isikuandmete töötlemine, on vajalik määrata andmekaitseametnik. Näiteks olukorras, kus töötaja esitab tööandjale töövõimetuslehe – sel juhul on tegemist juhusliku terviseandmete töötlemisega. Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et see säte on vastavuses ka direktiivi artikliga 10 – kui soov on seda sätet sõnastada direktiivi jaoks, siis tuleks seda sisustada eelnõu 3. peatükis. **Ettepanek:** jätta see säte välja; või sisustada direktiivi jaoks see eelnõu 3. peatükis (nt eelnõu §-s 46).

9. Eelnõu § 9 – ajakirjanduse sätted

9.1. Lõikes 1 on märgitud, et isikuandmeid on võimalik töödelda andmesubjekti nõusolekuta ajakirjanduslikul eesmärgil, eelkõige avalikustada meedias teatavatel tingimustel. Selles osas märgin, et seletuskirjas ei ole märgitud, mida on eelnõu kirjutajad mõelnud meedia all. AKI on küll andnud oma ajakirjandusse sekkumiskriteeriumite⁵ osas avalikkusele indikatsiooni, mida meie peame meediaks, kuid arvestades õigusselgust, tuleb ka see aspekt eelnõu seletuskirjas ära täpsustada.

9.2. Lõige 2 sätestab piirangu üldmääruse artiklite 14 ja 15 osas ning seletuskirjas on seda ennekõike sisustatud allikakaitsega ning võimalusega piirata isiku õigust saada juurdepääsu oma isikuandmetele. Juhin tähelepanu, et informatsiooniallika kaitse on hetkel reguleeritud meediateenuste seaduse §-s 15, mistõttu ei näe ma hetkel vajadust, miks peaks see säte olema sisustatud eelnõus. Samuti tuleb arvestada, et konkreetse lõikega ei piirata ainult mitte ajakirjanduse allikaid vaid see on tunduvalt laiem. Konkreetsemalt jääb ka arusaamatuks, kuidas võidakse isiku õigusi piirata, kuivõrd see võib kahjustada mh ka teise isiku au (huvide kaitsmine on arusaadavam, kuigi ka seda ei ole seletuskirjas sisustatud). Au ja hea nime kaitse võlaõiguslike sätete eksportimist võlaõigusseadusest IKS-i pean ülearuseks ka kitsa sisuga lõike 2 puhul, kuna see ergutab olemuselt eraõiguslike vaidluste toomist kohtu asemel AKI ette ka eelnõu sama paragrahvi muus kohaldamisalas. **Ettepanek:** jätta lõige 2 eelnõust välja.

9.3. Lõige 3 – selles on märgitud, millal on andmesubjektil õigus nõuda isikuandmete avalikustamise lõpetamist. Selles osas teen **ettepaneku** muuta lause keskosa kas: „...toimub seaduse alusel ning andmete...“ või „...toimub kooskõlas käesoleva paragrahvi lõikega 1 ning...“. Põhjendus: hetkel pakutud sõnastus sisuliselt dubleerib seda, mida soovitakse reguleerida – isikuandmete töötlemine on ju kooskõlas seadusega ehk ka sama paragrahvi lõikega 1.

9.4. **Ettepanek:** lugeda eelnõu lõige 4 lõikeks 5 ning lisada lõige 4 sõnastuses: „(4) Isikuandmete avalikustajalt ei saa nõuda avalikustamise lõpetamist selliste andmekandjate suhtes, mille üle andmete avalikustajal puudub nõude esitamise ajal kontroll.“. Põhjendus: soovitatakse säilitada kehtiva IKS § 11 lg 3 lause 2 sõnastust. Kuigi seletuskirjas on märgitud, et paberväljaannete kokku korjamise, hävitamise jne

⁵ Isikuandmete avalikustamine meedia: Andmekaitse Inspektsiooni sekkumiskriteeriumid - http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/Juhised/meediavaidluse%20sekkumise%20kriteeriumid.pdf.

osas tegeleb kohus, mitte AKI, siis õigusselguse huvides on mõistlik jätta eraõiguslike vaidlustega seonduv IKS-st üldse välja.

- 9.5. Seletuskirjas (lk 16) on märgitud, et kui inspeksioon on teinud ajakirjandusvaidluses andmete töötleva suhtes otsuse, millega andmesubjekt rahul ei ole, siis tuleks andmesubjektil vaidlustada ennekõike andmete töötleva tegevus (mitte inspeksiooni tegevus). Kuigi samasisuline selgitus on ka kehtiva IKS-i seletuskirjas, siis praktikas see ei toimi – vaidlustada soovitakse AKI tegevus, mitte ei minda isikuandmete töötleva vastu kohtusse. Ettepanek: tuua nimetatud põhimõtte seletuskirjast eelnõusse.
- 9.6. Lõige 4 - seletuskirjas ei ole mainitud, mida peetakse „ebaproportsionaalselt suureks kulutuseks“. Leian, et võimalikud selgitused annavad inspeksioonile ja kohtule parema võimaluse hinnata selle sätte kohaldamist.
10. Eelnõu § 10 kunstilisest ja kirjanduslikust eneseväljendusest
- 10.1. Lõikes 1 on märgitud, et selline avalikustamine ei tohi kahjustada „ülemäära andmesubjekti õigusi“. Määratlemata õigusmõistete sätestamisel peaks seletuskiri aitama õigusselgust suurendada.
- 10.2. Lõige 2 – selles osas teen **ettepaneku** lause keskosa muuta sarnaselt eelnõu § 9 lõikega 3 (vt kirja punkt 9.3.).
- 10.3. Lõige 3 – seletuskirjas ei ole mainitud, mida peetakse „ebaproportsionaalselt suureks kulutuseks“. Leian, et võimalikud selgitused annavad kohtule parema võimaluse hinnata selle sätte kohaldamist. Võimalik, et siin saab kohaldada sarnaseid selgitusi nagu on minu kirja punkti 9.6. teema osas.
- 10.4. **Ettepanek:** lisada sellesse paragrahvi 4. lõige sõnastuses: „(4) Käesoleva paragrahviga seotud vaidlusi lahendab kohus.“. Põhjendus: õigusselguse huvides on kasulik see ära reguleerida eelnõus, mitte seletuskirjas.
11. Eelnõu § 11 teadus- ja statistikauuringutest
- 11.1. Riigiasutustes tehtavaid poliitikakujundamise uuringuid käsitlesin AKI peadirektori seisukohtades uue andmekaitseõiguse kontseptsiooni asjus (viide 1, peatükk 6.5.). **Soovitan** eelnõu § 11 loamenetlusse hõlmata poliitikakujundamise uuringud, kui neid tehakse andmeid kasutades, mille suhtes uuringu läbiviija ise ei ole vastutav töötleva. Kui üldiselt on avaliku sektori andmetöötlusel otsene või vähemalt selgelt tuletatav seaduslik alus, siis riigiasutuste tehtavad rakendusuurinud on vaid kaudselt tuletatud seadusliku alusega, teadusasutustega võrreldes ebahõltsama meetodikaga ning puudutavad sageli tundlike andmekogude laia ringi. Väline kontroll oleks siinkohal märksa vajalikum kui teadusuuringute puhul.
- 11.2. Eelnõuga soovitakse säilitada IKS § 16 regulatsioon, kuid praktikas⁶ on tõusetunud selles osas ka probleeme. Seda just seetõttu, et kodeerimine (umbisikustamine) ja pseudonümiseerimine on mõlemad toimingud, mille raames toimub isikuandmete töötlemine – isikuandmed viiakse sellele kujule nende algkujust. Samas ei ole selge, mis oleks nendes olukordades nende toimingute teostamise õiguslikuks aluseks. **Soovitan** eelnõu seletuskirja selles osas täpsustada ja/või teha täiendusi eelnõus, et loamenetlusega ei püütaks enam katta andmete teadusuuringuks väljastamise eelset umbisikustamist.
- 11.3. Lõike 1 lause 2 mõte on eelduslikult see, et andmed tuleb viia sellisele kujule, mille kaudu ei ole andmesubjekt enam tuvastatav ehk tegemist pole isikuandmetega (sh ei ole võimalik ka tuletada isikuandmeid nendest). Samas ei ole see sellest lausest üheselt selge, mistõttu **soovitan** korrigeerida selle lause sõnastust. Samuti märgin, et sama lõike esimeses lauses viidatakse pseudonümiseerimisele - selles osas on ju sisuliselt jätkuvalt võimalus minna tagasi isikuandmete juurde (vt selle mõistet üldmääruse art lõikes 5 ning eelnõu § 11 lõiget 2, mis viitavad sellele võimalusele).

⁶ Vt AKI täiendavad seisukohad uue andmekaitseõiguse kontseptsiooni asjus - http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/andmekaitse_inspeksiooni_taiendavad_seisukohad_22062017.pdf, peatükk 2.

- 11.4. **Ettepanek:** võtta välja eelnõu § 11 lg 3 punkt 4, kuna selles viidatakse eelnõu § 8 lõikele 1, mille ma omakorda olen soovitanud välja jätta. Selle asemel lisada lause: „teadusuuringu teostaja on määranud andmekaitsespetsialisti.“ Juba praegu on enamikel teadusuuringute tegijatel määratud delikaatsete isikuandmete töötlemise tõttu kas andmekaitse eest vastutav isik või registreeritud delikaatsete isikuandmete töötlemine. Pakutud lisanõue on täiendavaks garantiiks üldmääruse mõistes. AKI saab edaspidiselt teadusuuringu loa taotluses ka ära määratleda need täiendavad aspektid, millega kontrollitakse loataotluse vastavust isikuandmete töötlemise nõuetele – näiteks lisada küsimusi, mis suunavad teadusuuringu teostajat läbi mõtlema oma teadusuuringuga seotud andmete töötlemise protsess sarnaselt andmekaitselise mõjuhindangu teostamisele. Ka see aspekt tuleks seletuskirja lisada.
- 11.5. Lõige 4 – selle sätte sõnastuse tulemusena peab AKI hakkama ka läbi vaatama pseudonümiseeritud andmetega ning umbisikustatud andmetega teadusuuringuid. Praktikas on AKI andnud aasta kohta ca 20 teadusuuringu luba,⁷ kuid 2017. aastal on soovitud lubade arv rohkem kui kahekordistunud. Samuti on selgunud, et mitte kõik teadusuurijad, sh need, kes saavad eetikakomiteelt loa, ei küsi teadusuuringu tegemiseks AKI-lt luba – luba ei ole küsitud ca 75%⁸ juhtudest, mil eetikakomitee luba on olemas. Seetõttu võib aimata, et tegelikkuses suureneb selles osas ka AKI ametnike töökoormus. Hetkel annab teadusuuringute luba välja üks ametnik, kuid see ülesanne on ainult üks osa tema muude tööülesannete kõrval. Seetõttu eeldan, et eelnõu sõnastuse tõttu kasvaks töökoormus ainult teadusuuringutega seotud lubade andmisel ühe täisametnikoha vääriliseks.
- 11.6. Lõikega 4 seonduvalt märgin, et mulle teadaolevalt on Sotsiaalministeeriumis käinud läbi mõte tuua eelnõusse eraldi regulatsioon eetikanõukogude kohta ehk reguleerida nende tegevust ja nende antava otsuse sidusust. Nõustun, et eetikakomiteede tegevuste osas on vaja selgust, mistõttu **soovitan**, et kui eetikakomiteede tegevust eelnõus või mõnes muus seaduses reguleeritakse, siis anda teadusuuringu loamenetlus osaliselt või täielikult neile üle. Niimoodi vastaks see paremini põhiseaduse §-s 38 sätestatud akadeemilise vabaduse ning ülikoolide ja teadusasutuste autonoomia põhimõttele. Kui see variant läheb jõusse, siis peab olema ka ära reguleeritud, milliseid isikuandmete kaitsega seotud aspekte eetikakomisjon hakkaks hindama. Vastasel juhul võib tekkida oht isikuandmete väärtöötluseks loa andmisega – nt kui arvestada, et enamasti viiakse teadusuuringuid läbi suurte valimite alusel ning väga sageli töödeldakse ka eriliigilisi isikuandmeid. AKI-le jääb õigusrikkumise korral järelevalvepädevus.
- 11.7. Lõikes 5 on märgitud, milliseid andmesubjekti õigusi võidakse piirata. Üheks neist on ka üldmääruse artiklis 21 sätestatud õigus ning seda võib piirata „niivõrd, kui võrd nende õiguste teostamine tõenäoliselt muudab võimatuks teadusuuringu või statistilise eesmärgi saavutamise või takistab seda oluliselt.“ Samas üldmääruse art 21 lõige 6 sätestab, et andmesubjektil on konkreetset juhul õigus esitada vastuväiteid teda puudutavate isikuandmete töötlemise suhtes, v.a. juhul, kui töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks. Avalikes huvides teostatav ülesanne ning teadusuuring ei lähe alati kokku – nt kui tervishoiuasutus teeb teadusuuringut, mida ei teostata avalikku ülesannet täites. Samuti ei saa siin paralleele tuua avaliku huviga (eelnõu § 11 lg 3 punkt 2). Seetõttu **soovitan** muuta vastava lõike sõnastust.
- 11.8. Lõikes 5 ei ole märgitud, et on piiratud andmesubjekti õigust artikli 20 (andmete ülekantavas) osas. **Soovitan** hinnata, kas ning kui võrd oleks kohane seda piirangut teadusuuringute ja statistika valdkonnas kohaldada.
- 11.9. Märgin, et eelnõu §-ga 11 on reguleeritud isikuandmete töötlemine teadusuuringu ja riikliku statistika vajadusteks, kuid eelnõust on üldse välja jäetud ajaloouringute temaatika. Üldmäärus nimetab eraldi ajaloo-uringuid (vt art. 5 lg 1

⁷ <http://www.aki.ee/et/inspeksioon/statistika>.

⁸ Info pärineb AKI-s hetkel läbiviidavast seirest.

p. b, art. 89) selgel põhjusel. Erinevalt teadus- ja statistikauuringuist, kus sisendiks võivad olla isikuandmed (mida peab turvaliselt hoidma), kuid väljundandmeiks on umbisikulised üldistused, on ajaloo-uuringuis enamasti ka väljundiks isikuandmed (mistõttu sisendandmete turvalisel hoidmisel puudub mõte). **Soovitan** üldmääruse art. 89 rakendussätteid ajaloo-uuringute kohta lülitada arhiiviseadusse, jättes võimaliku loamenetluse kas Rahvusarhiivile ja/või seaduse alusel loodud eetikakomiteele.

11.10. Eelnõu seletuskirjas (lk 18) on märgitud võimalusele, et teadusuuring viiakse läbi isiku nõusoleku alusel. Selles osas märgin, et Euroopa Liidu andmekaitseasutuste töörühm on lisanud avalikule konsultatsioonile uue nõusoleku juhendi,⁹ kus on ka teadusuuringute osas tehtud selgitusi. **Soovitan** võimaluse korral neid ka kasutada seletuskirjas või viidata neile.

12. Eelnõu § 12 arhiivinduslikust andmetöötlustest

12.1. Avalikes huvides toimuva arhiveerimine on hetkel valdavalt reguleeritud arhiiviseaduses (koosmõjus AvTS-ga), mistõttu ei näe vajadust seda eelnõus eraldi sisustada. Seetõttu teen **ettepaneku** selle paragrahvi sätteid reguleerida ennekõike arhiiviseaduses. Samas arvestada ka nende sätete sisustamisel allolevate märkustega.

12.2. Selle paragrahvi osas märgin, et võib osutada vajalikuks täpsemalt reguleerida ka erisus andmete kustutamise nõudele – vt üldmääruse art 17 lg 3 punkti d.

12.3. Lõike 2 lause 2 osas tundub, et korratakse lause esimest osa – vastuväite esitamine ongi ju vaidlustuse esitamine. Seetõttu soovitan selle lause sõnastus üle kontrollida.

12.4. Eelnõu seletuskirjas (lk 18) on mh märgitud, et isiku õigust enda andmetele juurdepääsuks võib piirata, kui „ei ole antud sellist teavet, mis lubaks arhiivimaterjali mõistliku pingutusega üles leida“. Samas ei ole seletuskirjas selgitatud, mis pingutused on mõistlikud ning millised mitte.

13. Eelnõu § 13 – lapse vanuse määramine infoühiskonna teenuste pakkumisel.

Selles osas **soovitan** jätkuvalt jääda 13 aasta piiri juurde. Tegemist on vanuseerisusega eraõiguslike tehingute tegemise suhtes, karistusõigusega (kust on tuletatud 14 aasta piiri) puudub seos. USA õigusest tulenevalt kasutavad kõik suuremad rahvusvahelised teenusepakkujad 13 eluaasta piiri.

14. Eelnõu § 14 – surnute andmete töötlemine.

Lõike 1 osas märgin, et eeldatavasti on siin „pärija“ mõistet kasutatud pärimisseaduse tähenduses, kuid seletuskirjas ei ole seda märgitud. Samuti soovitan seletuskirja täpsustada, kas on ka erisusi siis, kui pärijaks on kohalik omavalitsus.

15. Eelnõu § 15 – andmetöötlustest krediidivaldkonnas

15.1. **Ettepanek:** sõnastada paragrahvi pealkiri: „Maksekäitumise andmete töötlemine“. Põhjendus: see annab paremini edasi, mis sorti andmeid selle paragrahvi alusel töödeldakse.

15.2. **Ettepanek:** sõnastada lõike 1 lause algus järgnevalt: „Maksekäitumise andmete krediidivõimelisuse hindamise eesmärgil kolmandatele isikutele edastamine on lubatud üksnes juhul, kui:

1) kolmandal isikul on isikuandmete töötlemiseks õigustatud huvi;

2) vastutav või volitatud töötleja on tuvastanud ja kontrollinud kolmanda isiku õigustatud huvi, kontrollinud edastatavate andmete õigsust ning registreerinud andmeedastuse.“.

15.3. **Ettepanek:** täpsustada eelnõu seletuskirjas, et maksehäire andmete omaja (sh maksehäireregistri pidaja) on kohustatud tuvastama õigustatud huvi ning seda ka kontrollima. Praktikas ei tee maksehäireregistri pidajad alati endast kõike, et õigustatud huvi tuvastada – nt kui online-iseteeninduskanalis on kolmas isik

⁹ Kättesaadav ka: <http://www.aki.ee/et/andmekaitse-reform/juhendmaterjalid>, vt peatükki 7.2.

märkinud õigustatud huviks „muu“, siis selle põhjal ei ole võimalik öelda, et realselt on õigustatud huvi kuidagigi kontrollitud. Samuti lisada ka selgitused, mida tähendab andmete õigsuse kontrollimine. Sel teemal on abiks ka andmekaitse asutuste töörühma koostatud arvamus õigustatud huvi osas.¹⁰ Samuti juhin tähelepanu, et eelnõu seletuskirjas on märgitud, et AS Krediidiinfo peab maksehäireregistrit – tegelikkuses on selle ettevõtte nimi Creditinfo Eesti AS ning ta on üks mitmest samalaadse teenuse osutajaist. Eriseadustes tuleks ennekõike ära reguleerida võimalikud isikute taustakontrollide teostamised – nt kui mingi ettevõtte töötaja tegeleb igapäevaselt suuremate rahasummadega.

15.4. Lõike 2 punkti 1 osas märgin, et üldmääruse jõustumisega kaotab kehtivuse ka IKS § 4 lg 2 punkt 8, mis sätestas, millal süüteoga seotud andmeid on delikaatsed isikuandmed (üldmääruse mõistes eriliigilised andmed). Kuna üldmääruses ei ole neid eriliigiliste andmetena käsitletud, siis võib tekkida oht, et ka neid andmeid võidakse hakata kasutama maksekäitumisega seonduvalt. Seetõttu **soovitan** vajadusel teha täpsustusi selliste andmete töötlemise osas seoses maksekäitumise andmete töötlemisega.

15.5. **Ettepanek** muuta lõige 2 punkti 4 sõnastust järgnevalt: „kohustuse rikkumise toimumisest on möödunud rohkem kui viis aastat“. Põhjendus: AKI on maksehäirete avaldamise juhendis võtnud kohtupraktikast tulenevalt seisukoha, et maksimaalselt võib avaldada maksehäire andmeid kuni 13 aastat.¹¹ Samas realses elus ei pruugi selline tähtaeg olla proportsionaalne, mistõttu tuleb sätestada selgemalt, kui kaua on lubatud neid andmeid avaldada kolmandatele isikutele. AKI soov on, et maksehäiretesse sattunud andmesubjekte käsitletakse ühte moodi, sh et sellega seotud maksekäitumise andmeid ei oleks võimalik avaldada liiga kaua aega. Seetõttu pakun välja, et see aeg võiks olla viis aastat (täna on osalt 3 ja osalt 13, krediidasutustel omavahel makseajaloo vahetamisel 5 aastat). Sel juhul koheldakse nii krediidasutuste kui ka teiste isikute tehingukäibe tagamist sarnaselt.

16. Eelnõu § 16 – avalikus kohas salvestamisest ning turvakaameratest

16.1. **Ettepanek** sõnastada lõige 1 järgnevalt: „Avalikul üritusel ei ole vaja heli- või pildimaterjali jäädvustamiseks küsida andmesubjekti nõusolekut. Sel juhul tuleb andmesubjekti teavitada sellises vormis, mis võimaldab tal heli- või pildimaterjali jäädvustamise faktist aru saada ja enda jäädvustamist soovi korral vältida.“ Seletuskirja täiendada, et teavitamine on ennekõike vajalik, kui see on mõistlikkuse piirides võimalik teha. Selles osas soovitan tutvuda ka kehtiva IKS-i seletuskirjas toodud näidetega ning vajadusel need ka seletuskirja sisse tuua.

16.2. Lõike 2 osas ei ole selge, mida on mõeldud jälgimisseadmetike all. Kui kehtiva IKS-i seletuskirja lugeda, siis selles on viidatud, et jälgimisseadmetiku all on mõeldud jälgimisseadmetikku turvaseaduse tähenduses. Samas kehtiva turvaseaduse § 11 lõike 3 kohaselt on jälgimisseadmetik pilti või elektroonilist signaali edastavate ja salvestavate seadmete kogum, mis on ette nähtud territooriumi, inimese, eseme või protsessi jälgimiseks või territooriumi, inimese või eseme asukoha või protsessi toimumise koha kindlaksmääramiseks. Seega ei ole turvaseaduse mõistes tegemist kitsalt ainult optilise seadmega (kaameraga), vaid selle osaks on ka GPS-seadmed ning muud seadmed. Seetõttu teen **ettepaneku** selguse huvides ära määratleda (eelnõus ja/või seletuskirjas), mida on mõeldud jälgimisseadmetiku all. Samuti tuleb näiteks töösuhete kontekstis nn eriseaduste paketi eraldi ära reguleerida ka jälgimisseadmetike (töökorralduslikud kaamerad, turvakaamerad, GPS-seadmed, arvutiprogrammid töötajate tegevuse kontrollimiseks jne) kasutamine.

¹⁰ Arvamus nr 06/2014 – kättesaadav: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_et.pdf.

¹¹ Maksehäirete avaldamise juhend -

http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/maksehαιrete_avaldamine.pdf, § 4.

- 16.3. Eelnõu seletuskirjas (lk 21) on selle sätte viimases lõikes märgitud, et „Ka filmimine, kui füüsiline isik teeb seda isiklikul otstarbel, jääb nii uue seaduse kui ka üldmääruse kohaldamisalast välja.“ Selles osas märgin, et kui füüsiline isik paigaldab oma turvakaamera, mille vaatevälja jääb ka avalik ala, siis pole tegemist isiklikul otstarbel isikuandmete töötlemisega.¹²
17. Eelnõu § 17 – direktiivi ülevõtva peatüki kohaldamine
- 17.1. Olen jätkuvalt seisukohal, et direktiivi kohaldamise alla kuulub ka riikliku järelevalve teostamine KorS-i alusel (vt ka kirja punkt 1). Samas ei ole eelnõus üldse reguleeritud, mis kohaldub haldusjärelevalvemenetlusele (toimub Vabariigi Valitsuse seaduse alusel).
- 17.2. Samuti soovitan mõelda võimalusele konkreetsemalt nimetada, millised 3. peatüki sätted kohalduvad konkreetsetes menetluses – nt millised kohalduvad vääртеomenetluses, kriminaalhoolduses jne.
18. Eelnõu § 18 terminitest.
- Eelnõus sõnastatakse „eriliiki isikuandmete“ mõiste, kuid samas viidatakse üldmääruse artiklis 4 olevatele mõistetele ning nende kasutamisele. Leian, et selle asemel võiks lihtsalt viidata üldmääruse art 9 lõikele 1, et selles loetletud andmed on eriliigilised isikuandmed.
19. Eelnõu § 19 andmetöötluse põhimõtetest õiguskaitstes
- 19.1. Eelnõu seletuskirjas (lk 24) on punkti 2 osas märgitud, et selle kohaselt võib „avaliku võimu kandja isikuandmeid töödelda muul eesmärgil võrreldes sellega, mille jaoks isikuandmed on algselt kogutud, kui seda tehakse avaliku ülesande täitmiseks või avaliku võimu teostamiseks ning andmete edasine töötlemine on vajalik süütegude tõkestamiseks, avastamiseks, menetlemiseks või karistuste täideviimiseks.“ Selles osas **soovitan** eelnõu seletuskirja täiendada, et see siiski ei tähenda valimatut massandmetöötluse teostamist.
- 19.2. Eelnõu seletuskirjas (lk 25) on punkti 5 (säilitamine) osas märgitud, et „[v]arem ei olnud Eesti õiguses isikuandmete töötlemiseks säilitamise põhimõtet sellisel kujul kehtestatud“. Selles osas **soovitan** tutvuda IKS § 24 punktiga 1, mis sisuliselt annab suunise, et kui andmetöötluse eesmärgid on saavutatud, siis tuleb mittevajalikud andmed kustutada või sulgeda.
20. Eelnõu § 20 seaduslikkuse põhimõttest
- Ettepanek:** jätke see säte välja, kuna see kordab eelnõu §-e 4 ja 5. Eelnõu seletuskirjas (lk 26) on selle sätte selgituste viimases lauses viidatud justkui andmesubjekt saaks nõustuda oma isikuandmete töötlemiseks nt elektroonilise valve kohaldamise jaoks. Selles osas tuleb arvestada, et suhtes riik-vs-üksikisik on võimude vahekorid erinevad, mistõttu ei ole sellise „nõusoleku“ andmine vabatahtlik, sest andmesubjektil puudub sageli võimalus ise määratleda, milleks ta oma nõusoleku annab (määrata tingimused) – seda määrab ennekõike tema suhtes riik.
21. Eelnõu § 21 andmete säilitamisest
- Ettepanek:** jätke välja selle paragrahvi lõiked 2 ja 3.
- 21.1. Põhjendus: lõige 3 on sisuliselt hõlmatud sama paragrahvi lõikega 1 ning ka eelnõu § 19 punktis 5 sätestatud säilitamise põhimõttega. **Alternatiivsena** saab lõike 1 lõppu sõnastada: „...tähtaja ning selle saabumisel isikuandmed jäädavalt kustutama.“ Samuti tuleb arvestada, et alati ei ole vastutaval töötlejal võimalik ise kindlaks määrata andmete säilitamise tähtaega, kuna õiguskaitseasutuste korral

¹² Vt Kaamerate kasutamise juhendi peatükk 2, lk 7 – kättesaadav: [http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/kaamerate%20juhis%20\(01.07.2016\).pdf](http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/kaamerate%20juhis%20(01.07.2016).pdf).

peaksid säilitustähtajad (sh nende arvestamise meetoodika) olema sätestatud õigusaktis. Tuleb arvestada, et siin ei tohi tekkida võimalus, et õiguskaitseasutus valimatult määratleb ise, kui kaua ta kogutud isikuandmeid säilitab, sh isegi siis, kui seaduses on kirjas säilitamistähtajad.

21.2. Kui soov on need lõiked alles jätta, siis tuleb selgemalt ära reguleerida ka, et lõikes 2 olevat säilitamistähtaega ei saaks pikendada kauem kui on seaduses sätestatud säilitamistähtaeg.

22. Eelnõu § 22 andmesubjektide kategooriate eristamisest

22.1. Esmapilgul tundub, et pakutud regulatsioon ei hõlma kõiki direktiivi artiklis 6 toodud isikuid. Näiteks ei ole siin välja toodud süüdimõistetuid (vt direktiivi art 6 punkt b) – loetelus on küll süüdistatav, kuid see isik pole ju süüdi mõistetud (vt ka kriminaalmenetluse seadustiku § 35 lõikeid 1 ja 3). Samuti ei ole ilmselt hõlmatud ka direktiivi art 6 punktis d olevad isikud – nt direktiivi art 6 punktides a ja b osutatud isikute kontaktisikud ja kaasosalised (neid ei ole üldse käsitletud, sh ei ole seletuskirjas selgitatud, mis vaste(te)le nad vastavad välja pakutud nimekirjas.

22.2. Samuti märgin, et ka direktiivi art 6 punkt a viitab vajadusele eristada isikud, kelle puhul on tõsine alus arvata, et nad on toime pannud või panevad varsti toime süüteo. Seega on ka selles osas paljustki seost KorS-ga.

22.3. **Ettepanek:** üle kontrollida, et pakutud andmesubjektide kategooriate eristus vastab direktiivi artiklile 6.

23. Eelnõu § 25 automatiseeritud andmetöötlusest

23.1. **Ettepanek:** sõnastada lõike 1 punkt 5 järgnevalt: „teave andmesubjekti õiguse kohta andmesubjekti õiguste rikkumise korral esitada kaebus Andmekaitse Inspektsioonile või kohtule, kui seaduses ei ole sätestatud teistsugust vaidlustamise korda“.

23.2. Põhjendus: sõnastuse eeskujuks on võetud IKS § 22. Lisaks AKI-le on õiguskaitseasutuse tegevuse osas üldine pädevus kontrollida nende tegevust ka halduskohtul. Seetõttu tuleb anda andmesubjektile teave, et soovi korral saab ta pöörduda oma õiguste kaitseks halduskohtusse. Samuti on võimalik, et eriseaduses on sätestatud erikord teatavates olukordades – nt kriminaalmenetluse seadustikus olukorras, kus isikule ei anta juurdepääsu temaga seotud toimikule; või nt vangistusseaduse järgi toimuvad vaidlustused jne. Kui leiame, et mingi osa sellest on võimalik ka sisustada eelnõu § 25 lg 1 punktis 2 viidatud korras, siis tasub seda eelnõu seletuskirjas see eraldi välja tuua.

23.3. Andmesubjektile antava teabe osas soovitan tutvuda ka läbipaistvuse juhendiga,¹³ mille Euroopa andmekaitseasutuste töörihm on esitanud avalikule konsultatsioonile.

24. Eelnõu § 26 andmesubjekti teavitamisest

24.1. **Ettepanek:** sõnastada esimese lõike algus järgnevalt: „Kui eriseaduses ei ole sätestatud teisiti, tuleb andmesubjekti teavitada tema isikuandmete töötlemisest ning esitada järgmise täiendava teabe:....“.

24.2. Lõike 2 osas on märgitud, et teatud olukordades võib esitada selle teabe andmesubjektile „hiljem“. Samas ei ole seletuskirjas märgitud ega ka eelnõus kirjas, mis on see maksimaalne tähtaeg, mille jooksul võib isiku teavitamist edasi lükata. **Soovitan** selles osas seletuskirja ja/või eelnõud täiendada.

25. Eelnõu § 27 andmesubjekti õigusest saada teavet ja enesekohaseid andmeid

25.1. Hetkel ei tundu, et selles paragrahvis oleks reguleeritud direktiivi art 12 lõige 5 ehk kui on kahtlus isikusamasuses, siis on võimalus küsida andmesubjektilt isiku

¹³ Kättesaadav ka: <http://www.aki.ee/et/andmekaitse-reform/juhendmaterjalid>.

tuvastamiseks vajaliku täiendava teabe esitamist. Teen **ettepaneku** hinnata, kas seda tasub siin ära reguleerida.

25.2. Eelnõu seletuskirjas (lk 29) on viimases lõigus selgitatud, mis tingimustel on võimalik kriminaaltoimikule juurdepääs saada, sh et see aspekt on ennekõike reguleeritud siseriiklikus seadusandluses. Selles osas selgitan täiendavalt, et hetkel on see reguleeritud nii, et peale menetluse lõppu on kohaldatav ka AvTS ning selles sätestatud juurdepääsukorrad.¹⁴ Kui arvestada AvTS-i sätteid, siis tulevikus saab isik ise enda andmete juurdepääsu sisuliselt üldmääruse kohaselt ning kolmandad isikud saavad juurdepääsu õigusliku aluse olemasolul.

26. Eelnõu § 28 õigusest nõuda enda andmete parandamist ja kustutamist

26.1. Hetkel ei tundu, et selles paragrahvis oleks reguleeritud direktiivi art 12 lõige 5 ehk kui on kahtlus isikusamasuses, siis on võimalus küsida andmesubjektilt isiku tuvastamiseks vajaliku täiendava teabe esitamist. Teen **ettepaneku** hinnata, kas seda tasub siin ära reguleerida.

26.2. Ettepanek: sõnastada lõike 7 lõpp järgnevalt: „...vaidlustamiseks Andmekaitse Inspeksiooni või kohtu poole, kui seaduses ei ole sätestatud teistsugust vaidlustamise korda.“. Selles osas vt käesoleva kirja punktis 23 toodud selgitusi.

27. Eelnõu § 30 andmesubjekti õiguste teostamise korral

27.1. **Ettepanek:** muuta lõike kaks sõnastust ning asendada sõnad „ühe kuu“ sõnadega „30 kalendripäeva“. Sel juhul on paremini selge, mis aja jooksul tuleb neid toiminguid teostada.

27.2. Selle paragrahvi osas võib eeldada, et lõikes 2 on mõeldud neid toiminguid, mis on sätestatud eelnõu §-des 25-29. Samas eelnõu seletuskirjas ei ole see üheselt arusaadav, mistõttu **soovitan** selles osas seletuskirja täiendada.

27.3. Lõikes 3 on märgitud teatus olukorras küsida „mõistlikku kulude hüvitamist“ ning kaudselt viidatud, et konkreetsemad tasud kui avalik-õiguslikud koormatise võidakse mõnes õigusaktis sätestada. Seletuskirjas (lk 31) on märgitud, et „[m]õistlike kulude kulude hüvitamiseks vajalike kulude hüvitamiseks tuleb lähtuda seaduses, eelkõige avaliku teabe seaduses (AvTS) sätestatud mõistlike kulude hüvitamise korral. Praegu reguleerib teabenõude kulude katmist AvTS § 25, mis vaadatakse andmekaitser reformi nõuetekohaseks rakendamiseks üle ning tehakse vajalikud muudatused, mis puudutavad mõistlike kulude hüvitamise korda.“ Märgin, et hetkel reguleerib AvTS nõ igaühe õigust esitada teabenõue avaliku teabe saamiseks, kuid kui isik soovib enda kohta käivaid isikuandmeid, siis kohtupraktika kohaselt ei kohaldu AvTS, vaid IKS. Seadusandluses on nii IKS-i kui AvTS-i vastavad sätted ühesugused (sama summa on võimalik võtta paber kandjal teabe väljastamisel alates 21. leheküljest), kuid hetkel ei ole andmesubjekti õiguste teostamise korral AvTS selles osas kohaldatav. Samuti juhin tähelepanu, et kui seadusandluses soovitakse reguleerida mõistliku kulude hüvitamise aspektid, siis on kasulik kas: a) määratleda selline taotluse lahendamine konkreetne summana; b) või anda suunised, kuidas tuleb seda summat määratleda.

27.4. **Ettepanek:** lisada lõikesse 3 lause: „Vastutav töötaja on iga taotluse puhul kohustatud hindama, kas taotlus on selgelt põhjendatav või ülemäärane ning seda ka andmesubjektile põhjendama.“ Selle kohustus seaduses sätestamine tagab paremini andmesubjekti õiguste kaitse, kuna talle tuleb selgitada, miks on tegemist põhjendatav või ülemäärase taotlusega. Kui andmesubjektile saabuks vastus, et tema taotlusega ei tegeleta, kuna tegemist on põhjendatav taotlusega, kuid konkreetsemaid selgitusi pole lisatud, siis ei pruugi olla selge, mis põhjusel tema

¹⁴ Selles osas soovitan tutvuda AKI avaliku teabe seaduse juhendi 11. peatükiga – kättesaadav: http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/AvTSuldjuhend.pdf.

- taotlusega ei tegelda. Sel juhul see vaidlus eskaleeruks kas AKI-s, kohtus või selle vastuse andnud õiguskaitseasutuses, kuigi selle oleks saanud ära hoida juba koheselt.
- 27.5. Tasu määramise osas tuleb ka ilmselt eelnõus (või eriseadustes) ära määratleda, kas seda tasu võidakse küsida kõigi taotluste korral või mitte. Ilmselt ei ole näiteks vajadust selle järele, kui andmesubjekt soovib enda andmete parandamist ja kustutamist (direktiivi art 16); või kui teda teavitatakse tema isikuandmetega seotud rikkumisest (direktiivi art 31). Tasude võtmisega seonduvalt juhin tähelepanu, et eelnõus ei ole sisustatud üldmääruse art 12 lõikes 5 märgitud tasu võtmise temaatikat.
- 27.6. **Ettepanek:** muuta või täiendada eelnõud ja/või seletuskirja arvestades eelnevalt tehtud märkusi.
28. Eelnõu § 31 õigusest pöörduda AKIsse
- 28.1. **Ettepanek:** sõnastada § 31 pealkiri järgnevalt: „Andmesubjekti õigus pöörduda Andmekaitse Inspeksiooni ja kohtu poole“. Seotud juba eelnevalt (vt kirja punktid 23 ja 26; samuti on eelnõu § 28 lõikes 7 viidatud kohtule) toodud mõttega, et lisaks AKI-le on andmesubjektil võimalik oma õigusi kaitsta ka kohtus.
- 28.2. **Ettepanek:** sõnastada lõike 1 lauselõpp järgnevalt: „...pöörduda kaebusega Andmekaitse Inspeksiooni või kohtusse, kui seaduses ei ole sätestatud teistsugust vaidlustamise korda.“ Selles osas olen ka eelnevalt märkinud põhjendused – vt kirja punktides 23 ja 26 toodud selgitusi.
- 28.3. **Ettepanek:** jätta lõige 2 välja, kuna lause esimest poolt saab sisustada eelnõu §-s 64 ning otsuse vaidlustamise aspekt on juba praegu reguleeritud menetlusseadustikes.
29. Eelnõu § 32 vastutavast ja volitatud töötlejast
- 29.1. **Ettepanek:** muuta lõike 1 lause 2 lauselõppu „...vajaduse korral tõendama järelevalveasutusele käesolevas...“. Vastasel korral võib jääda arusaamatuks, kellele tuleb seda tõendada.
- 29.2. Samuti tasub seletuskirja **täiendada** viitega mõnele õigusaktile, mis sarnaselt kehtiva IKS §-ga 26 sätestab nõuded, mis maandavad andmetöötlusega seotud riske – nt kavandatava küberturvalisuse seaduse nõuetele vms.
- 29.3. Lõikes 3 on märgitud, et volitatud töötlejad peavad andma „piisava tagatise“, et isikuandmete töötlus vastab kavandatava eelnõu nõuetele. Samas ei ole seletuskirjas seda lõiget üldse kirjeldatud, mistõttu ei ole selge, mida on mõeldud „piisava tagatise“ all. Teen **ettepaneku** selles osas seletuskirja täiendada.
- 29.4. Lõike 4 viimases lauses on öeldud, et vastutav töötleja võib teatud olukorras esitada vastuväite volitatud töötlejale tema kavandatava isikuandmete töötlemise osas. Samas ei ole eelnõus ega seletuskirjas selgitatud, mis on tagajärg, kui seda vastuväidet ei arvestata ja/või tekivad mingid kahjud andmesubjektile ja/või vastutavale töötlejale. Teen **ettepaneku** selles osas seletuskirja täiendada.
30. Eelnõu § 33 isikuandmete töötlemisest vastutava töötleja nimel
- 30.1. **Ettepanek:** sõnastada lg 2 punkt 1 järgnevalt: „tegutsema üksnes vastutava töötleja juhiste alusel, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti;“. Sellega saab sisustada direktiivi artiklis 23 sätestatud nõude („liikmesriigid näevad ette, et volitatud töötleja [...], tohivad nimetatud isikuandmeid töödelda üksnes vastutava töötleja juhiste alusel, välja arvatud juhul, kui liidu või liikmesriigi õigus neid selleks kohustab“). Märgin, et eelnõus on reguleeritud selle artikli teine osa eelnõu §-s 35, kuid see ei hõlma seda aspekti.
- 30.2. **Ettepanek:** sõnastada lg 2 punkt 2 lause keskelt järgnevalt: „...volitatud isik hoiab tähtajatult saladuses...“. Sellega säilitatakse IKS § 26 lõike 2 sõnastus.
- 30.3. Lg 2 punkti 3 osas tuleb seletuskirja täiendada, et sellega on hõlmatud ka kohaste (turbe)meetmete kasutamine isikuandmete kaitseks. Vastasel juhul võib jääda

mulje, justnagu ei peaks volitatud töötaja rakendama turbemeetmeid isikuandmete kaitseks.

31. Eelnõu § 34 kaasvastutavatest töötajatest

31.1. **Ettepanek:** sõnastada lõike 2 lause keskelt järgnevalt: „... vastutuse kirjaliku kokkuleppega...“. Muudatus on vajalik, et kaasvastutavate töötajate korral oleks paremini selge, kes millise andmetöötluse eest vastutab. Kui see kokkulepe on kirjalikult või sellega võrdsustatud vormis koostatud, siis on vähem vaidlusi kohustuste olemasolu ja ulatuse osas.

31.2. Eelnõu seletuskirjas ei olnud toodud ühtegi näidet, mida võib kaasvastutavate töötajate all mõelda, mistõttu **soovitan** lisada sellekohaseid näiteid. Pakun loodavate riigimajade, (ühis)teenindusbüroode¹⁵ ja ministriumide ühishoone näiteid.

32. Eelnõu § 35 vastutava töötaja juhustest

32.1. **Ettepanek:** sõnastada see säte järgnevalt: „Füüsiline isik, kes isikuandmete töötaja alluvuses töötleb isikuandmeid, on kohustatud neid töötlemise käesolevas seaduses lubatud eesmärkidel ja tingimustel ning vastutava töötaja antud juhiste ja korralduste kohaselt, kui seadus ei sätesta teisiti.“ Selle sõnastuse korral säilitatakse IKS § 26 lõike 1 sõnastus ning sisustatakse selgemalt ka direktiivi artikkel 23.

32.2. Eelnõu seletuskirjas on segadust tekitav sõna – seal on viidatud, et „igasugune isikuandmete töötlemine [peab] toimuma vastutava volitatud töötaja...“.

33. Eelnõu § 36 lõimitud ja vaikimisi andmekaitsest

33.1. Tundub, et pakutud mõisted lõimitud andmekaitse ja vaikimisi andmekaitse osas ei sisusta täiel määral direktiivi artikli 20 sisu. Seetõttu teen **ettepaneku** muuta neid sõnastusi – nt sõnastada samamoodi nagu on direktiivis.

33.2. Eelnõu seletuskirjas (lk 32) on märgitud, et „Rangemat tähelepanu nõuavad isikuandmete eriliigid, nagu näiteks inimese tervise-, finants- või sideandmed.“. Kui arvestada eriliigiliste isikuandmete mõistet, siis selle alla ei lähe finants- või sideandmed. Seetõttu **soovitan** seletuskirja selles osas parandada.

34. Eelnõu § 37 isikuandmete töötlemise nõuetest

Need sätted tekitavad praeguse pealkirjaga ning eraldiseisvalt olevana isikuandmete töötajate seas ilmselt segadusi, mistõttu teen ettepaneku need nõuded mõne teise paragrahvi alla sättida – nt eraldi lõikena eelnõu § 32 ja/või § 46 juurde.

35. Eelnõu § 38 isikuandmete edastamise nõuetest

Lõikes 3 on märgitud, et kui isikuandmete töötlemisel kohaldatakse eritingimusi, siis peab vastutav töötaja teavitama eritingimustest vastuvõtjat. Seletuskirjas on selles osas näidetena toodud isikuandmete krüpteerimist või muid protseduureegleid. **Küsimus:** kas selles osas saaks eritingimuseks olla ka, mis eesmärgil on võimalik saadud andmeid kasutada?

36. Eelnõu § 39 - logimine

36.1. Lõikes 1 on märgitud, milliseid toiminguid peab logima automatiseeritud töötlussüsteemides. Samas ei ole üheselt selge, mida mõistetakse automatiseeritud töötlussüsteemi all. **Küsimused:** kas nende osas on mõeldud infosüsteeme, IT-kliendilahendusi, andmekogusid AvTS-i mõistes, dokumendihaldussüsteeme jne?. Kas tegemist on ennekõike elektroonilise töötlemise korral toimuva andmetöötlusega? Kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis millised nõuded

¹⁵

https://tehnika.postimees.ee/4348449/tallinnas-luukse-valistootajatele-segateenindusburoo?_ga=2.78082772.1912375000.1513579789-348686524.1512117614.

peaksid olema rakendatud mitte-elektronilise andmetöötluse (ennekõike paber- ja teiste andmekandjate) korral?

- 36.2. Kui vaadata hetkel kehtiva IKS § 25 (ennekõike IKS § 25 lg 2 punkti 5) sõnastust, siis see sõnastus on tunduvalt tehnoloogianeutraalsem ning kehtib nii elektroonilisele kui ka muude andmekandjate korral. Seetõttu **soovitan** ka eelnõus ja/või seletuskirjas ära määratleda, millised nõuded/protseduurireeglid on olukorras, kui tegemist pole automatiseeritud andmetöötlusega (nt tuua need välja eelnõu § 32 juures vms).
- 36.3. Seletuskirjas võiks selguse huvides märkida, et eelnõu § 39 lg 1 punktis 3 olev „lugemine“ hõlmab ka andmete vaatamist ja nendega tutvumist – vastasel korral ei ole üheselt arusaadav, mis toiminguga on tegemist.
- 36.4. Eelnõu lõikes 5 on märgitud, et vastutav töötleja kehtestab logide säilitamise tähtajad. Kui tegemist on andmekogudega, siis üha enam on andmekogude pidamisega seotud logikirjed sätestatud andmekogu põhimääruses ehk vastutaval töötlejal ei ole võimalik seda ise määratleda. Samuti ei ole selge, kas sel juhul määratleb vastutav töötleja ka volitatud töötleja eest tema logide säilitamise tähtajad? Teen **ettepaneku** muuta selle lõike sõnastust järgnevalt: „Vastutav töötleja kehtestab logide säilitamise tähtajad, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.“. Samuti pole seletuskirjas ka suuniseid, mida peaks arvestama logide säilitamistähtaja määramisel. Sel teemal soovitan tutvuda ka AKI andmekogude juhendi peatükiga 4.5.¹⁶

37. Eelnõu § 40 töötlemistoimingute registreerimisest

- 37.1. Lõige 1 punkt 5 määratleb ära, et isikuandmete töötlemise toimingute registreerimisel tuleb registreerida ka andmesubjektide kategooriate ja isikuandmete liikide kirjeldus. Tegemist on direktiivi vastava sätte sõna-sõnalise üle võtmisega. Sellest hoolimata tunnen muret selle sõnastuse osas, kuna isikuandmete liikide kirjeldust võidakse määratleda vägagi üldiselt, mistõttu ei ole täpsemat ülevaadet, milliseid isikuandmeid töödeldakse. Seetõttu **soovitan** täpsustada seletuskirja, et see kirjeldus ei oleks liiga üldine, mis ei annaks isikuandmete töötlejale ega ka järelevalveasutusele ülevaadet töödeldavatest isikuandmetest ning selle töötlemisega kaasnevatest võimalikest ohtudest.
- 37.2. Lõige 1 punkt 9 määratleb, et võimaluse korral tuleb eriliigiliste isikuandmete kustutamiseks ette näha tähtajad. Leian, et on põhjendamatu seda piiritleda tingimusega „võimaluse korral“ ning ainult eriliigiliste isikuandmetega. Kuna isikuandmete töötleja peab niikuinii ära määratlema isikuandmete (sh eriliigiliste isikuandmete) säilitamistähtajad, siis on kasulikum mitte eristada eriliigilisi ja nõ tavalisi isikuandmeid. Sel moel on isikuandmete töötlejal ka parem ülevaade, mis andmeid ning mis ajal peab ta kustutama. Teen **ettepaneku** see punkt sõnastada järgnevalt: „isikuandmete, sh eriliigiliste isikuandmete kustutamiseks ette nähtud tähtajad“.

38. Eelnõu § 41 andmekaitsealasest mõjuhinnangust

- 38.1. Direktiivis ei ole üldmääruse art 35 lõike 10 kohast sätet. **Ettepanek:** lisada kas eelnõusse või mõnda eriseadusesse direktiivi kohaldamisalasse kuuluva isikuandmete töötlemise korral sarnane säte nagu on üldmääruse art 35 lõikes 10. Asjaolu, et seda on põgusalt käsitletud seletuskirjas, ei ole piisav. Seletuskirjas (lk 36) on samuti viidatud Euroopa Komisjoni ühele tõlgendusele, kuid puudub viide, kus sellist tõlgendust on esitatud. Teen **ettepaneku** selles osas seletuskirja täiendada.
- 38.2. Eelnõu seletuskirjas on viidatud mh üldmääruse artikli 35 lõikele 3, mis sätestab „kindlad juhud, millal on andmekaitsealase mõjuhinnangu tegemine nõutav“. Selles osas märgin, et eestikeelne ning inglisis- ja saksakeelne tõlge ei lähe kokku – kui

¹⁶

AKI andmekogude juhend – kättesaadav
http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/Andmekogude%20juhend.pdf

eestikeelses tõlke korral jääb mulje, et tegemist on ammendavate juhtumitega, siis inglisis- ja saksakeelses loetelus on aru saada, et tegemist on lahtise loeteluga (sel moel tõlgendab seda artiklit ka AKI ja meie teised kolleegid). Seetõttu teen **ettepaneku** selles osas seletuskirjas asendada sõnad „kindlad juhud“ sõnadega „kindlad näited“.

38.3. Eelnõu lõikes 1 on märgitud sõnad „töötlemise laad, ulatus, kontekst ja eesmärgid“ ning seletuskirjas on toodud selle sisustamiseks direktiivi põhjenduspunkti 51 sisu, kuid **soovitan** võimaluse korral lisada rohkem näiteid, kuidas neid aspekte tuleks sisustada.

38.4. **Ettepanek**: lisada lg 2 punkt 5 sõnastuses: „jääkriski olemasolul nende sisu ning selgitused, miks ei ole neid võimalik maandada“. Sel juhul on nii järelevalveasutusele kui ka isikuandmete töötlejale selgem ülevaade, mis teema osas on probleemid. Jääkriski sisustamise osas vt kirja järgnevat punkti eelnõu § 42 osas.

39. Eelnõu § 42 eelkonsulterimisest AKI-ga

39.1. **Ettepanek**: muuta lg 2 punkti 1 lauset järgnevalt: „käesoleva seaduse § 41 alusel koostatud andmekaitsealasest mõjuhinnangust nähtub, et hoolimata vastutava töötleja poolt ohu leevendamiseks võetud meetmetest tekiks suur oht andmesubjekti isikuandmete töötlemisele (jääkrisk)“. Põhjendus: eelnõu lõikest 1 ei selgu, kelle jaoks tekib suur oht – eeldatavasti on siin ennekõike mõeldud, et suur oht tekib andmesubjekti isikuandmete osas. Samuti ei selgu algselt pakutud sõnastusest, et tegemist on jääkriski korral.

39.2. Samuti ei ole selge, mida on lõikes 1 mõeldud „loodava andmete kogumi“ all. Eeldan, et siin on mõeldud infosüsteeme, kliendirakendusi, AvTS-i mõistes andmekogusid jne. Kui see on nii, siis teen **ettepaneku** selles osas seletuskirja täiendada.

39.3. **Soovitus**: täiendada lõiget 4 järgmise lausega: „Andmekaitse Inspeksioonil on õigus vajaduse korral kaasata nõu andmisse haldusabi korras teisi asutusi ja isikuid.“ Täiendava lause eesmärk on vajadusel kaasata konkreetse valdkonna eksperte: nt Riigi Infosüsteemi Ametist, Eesti Kohtueksperitiisi Instituudist jne. Analoogse sätte leiab näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 211/2011 „Kodanikualgatuse kohta” rakendamise seaduse § 1 lõikest 2.

39.4. Eelnõu seletuskirjas (lk 36) on märgitud, et AKI-l on õigus anda juhiseid selles osas, millised on isikuandmete töötlemise toimingud, mille puhul eelnev konsulterimine „võiks olla vajalik“. Samas lõikes 6 on märgitud, et see loetelu tehakse olukorras, kus eelnev konsulterimine on vajalik. Seetõttu teen **ettepaneku** asendada seletuskirjas sõnad „võiks olla“ sõnadega „on vajalik“. Samuti juhin tähelepanu, et eelnõus seletuskirjas (peatükk 8. Rakendusaktid; lk 63) on märgitud, et eelnõuga nähakse ette volitusnorm § 42 lg 6, mille kohaselt „kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega loetelu isikuandmete töötlemise toimingutest, mille puhul on eelnev konsulterimine kohustuslik.“ Samas see ei ole kohane märkus, kuna selle loetelu kehtestab eelnõu § 42 lõike 6 ning direktiivi 28 lõike 3 kohaselt AKI. Samuti ei ole eelnõus üldse sellist volitusnormi kirjas. **Ettepanek**: eemaldada seletuskirja 8. peatükist vastav lõige.

40. Eelnõu § 43 andmekaitse spetsialisti määramisest

40.1. Eelnõus peaks läbivalt kasutama kas andmekaitseametnikku või andmekaitse spetsialisti. Praegu on teatavate sätete juures märgitud üks mõiste ning teise juures teine (iseegi sama paragrahvi erinevates lõigetes on kasutatud erinevaid mõisteid) – vt eelnõu § 8, 25, 40, 42, 43, 44, 45, 47, 57.

40.2. Direktiivi art 32 lõike 4 kohaselt tuleb direktiivi mõistes andmekaitseametniku kontaktandmed teatada ka AKI-le, kuid sellekohaseid sätteid ei ole eelnõusse sisse toodud. **Ettepanek**: lisada eelnõu teise lõike juurde lause: „Õiguskaitseasutus edastab andmekaitseametniku kontaktandmed Andmekaitse Inspeksioonile.“. Selles osas võib ka seletuskirja täpsustada, et kui tegemist on sama

isikuga, kes on määratud üldmääruse kohaselt andmekaitseametnikuks, siis topelt ei pea tema kontaktandmeid esitama.

41. Eelnõu § 44 andmekaitse spetsialisti ülesannetest

41.1. Eelnõu § 43 lõikes 1 on märgitud, et andmekaitse spetsialisti määramisest on vabastatud kohtud õigusemõistmise funktsiooni täites. Samas ei ole eelnõus kirjeldatud, mida on võimalik pidada õigusemõistmise funktsiooniks ning mis selle ülesande alla üldse ei käi. Sellekohased selgitused on toodud seletuskirjas eelnõu § 44 osas, kus on välja toodud need peamised tegevused, mida on võimalik pidada õigusemõistmise teostamiseks. Samas on mitte-õigusemõistmisega seotud ülesannetest loetletud ennekõike maakohtu kinnistusosakonnale, registriosakonnale ning kriminaalhooldusosakonnale pandud ülesandeid. Nendin, et registriasjade lahendamine kohtuniku ja kohtunikuabi poolt hagita menetluses on formaalses ehk menetluslikus mõttes õigusemõistmine – sama palju kui näiteks pankrotiasja lahendamine. Samuti nendin, et kriminaalhooldusosakondi ei ole kohtute juures juba palju aastaid. Teen **ettepaneku** täpsustada õigusemõistmise ja selle väliste ülesannete eristamist eriti kohtukantselei ja osakondade suhtes.

41.2. Lõikes 1 punktis 2 on märgitud, et andmekaitse spetsialisti ülesandeks on ka, et ta „tagab kooskõla käesoleva seaduse, muude Euroopa Liidu või liikmesriikide andmekaitse normidega ja vastutava töötaja sise-eeskirjadega, mis käsitlevad isikuandmete kaitse põhimõtteid, isikuandmete töötlemises osalevate ametnike ja töötajate teadlikkuse suurendamist ja koolitamist;“. Juhin tähelepanu, et direktiivi art 34 punktis b on kirjas, et ta jälgib nende nõuete täitmist, mitte ei taga seda. Samuti tekib küsimus, kuidas ta saab tagada seda vastavust, kui eelduslikult ei ole tema pädevuses muuta asutuse tööprotsesse – seda saab ennekõike otsustada asutuse juht. Direktiivi art 34 punktis b on ka kirjas, et ta teostab ka teatavas osas auditeerimist, kuid seda ülesannet ei ole eraldi ülesandena välja toodud. **Ettepanek**: viia eelnõu § 44 lg 1 punkti 2 sõnastus vastavusse direktiivi art 34 punktis b oleva sõnastusega.

41.3. Eelnõu § 45 lõikes 3 on viidatud, et andmekaitse spetsialisti ametiseisundile kohaldatakse ka üldmääruse artikli 38 lõiget 3, 4, 5, ja 6 sätestatud. Samas eelnõu § 44 lõige 3 kordab juba üldmääruse art 38 lõiget 6. **Ettepanek**: jätta välja eelnõu § 45 lõikest 3 viide üldmääruse art 38 lõikele 6. Alternatiiv: jätta välja eelnõu § 44 lõige 3.

42. Eelnõu § 46 turvameetmetest

42.1. Seletuskirjas (lk 38) on öeldud, et eelnõus on põhiosas säilitatud IKS §-s 25 toodud turvameetmete nõuded. Samas ei ole sättes märgitud, et lisaks organisatsioonilistele ja tehnilistele turvameetmetele tuleb võtta ka füüsilisi turvameetmeid.

42.2. Juhin tähelepanu, et mitmed nõutavad meetmed on pigem elektroonilisele andmetöötlusele suunatud – samas toimub ka jätkuvalt andmetöötlusi ka näiteks paberkanalil. Seetõttu tuleks need nõuded muuta sõnastuse mõttes tehnoloogianeutraalsemaks, et need kataksid nii elektroonilise andmetöötluse kui ka muud andmetöötlused (nt kui see toimub paberil). Näiteks sõnastada, et need nõuded kehtivad kogu infovarale – sel juhul **muuta** lõike alguse lauset järgnevalt: „...turvameetmeid isikuandmete kaitseks oma infovara osas, et...“.

42.3. Eeltoodu näiteks: punktis 6 on märgitud, et peab olema võimalik kindlaks teha, kellele on andmesidevahendite kaudu teavet edastatud või kättesaadavaks tehtud. Samas IKS § 25 lg 2 punkt 5 sõnastus hõlmab andmesidevahendite kui ka teiste andmekandjate (nt paber, USB-pulgal olev teave jne) edastamisel toimuva andmetöötluse.

42.4. **Ettepanek**: muuta selle paragrahvi sõnastust läbivalt tehnoloogianeutraalsemaks, arvestades eeltoodud selgitusi.

43. Eelnõu § 47 rikkumisteadete esitamisest AKI-le

Eelnõust on välja jäänud direktiivi art 30 lõige 4 ehk võimalus esitada teavet rikkumise kohta järk-järgult. **Ettepanek:** lisada direktiivi art 30 lõike 4 sõnastus eraldi lausena lõike 1 lõppu.

44. Eelnõu § 48 andmesubjekti teavitamine rikkumisest

44.1. Eelnõu seletuskirjas (lk 39) on selle sätte selgituste esimeses lõikes märgitud, et lisaks eelnõu §-s 47 sätestatud kohustusest teavitada isikuandmete töötlemise rikkumisest AKI-t on „vastutav töötleja kohustatud viivitamata teavitama sellisest rikkumisest ka andmesubjekti.“ Selles osas juhin tähelepanu, et AKI- t tuleb teavitada sisuliselt igast juhtumist, kus on tõenäoline oht füüsilise isiku õigustele ja vabadustele – samas andmesubjekti tuleb eelnõu § 48 lõike 1 kohaselt teavitada suure ohu korral. Mõisted „oht“ ja „suur oht“ ei ole samaväärsed. Samas ei ole seletuskirjas toodud näiteid, mida võiks pidada „suureks ohuks“.

44.2. Lõige 3 punktis 2 on märgitud, et teavitamine ei ole nõutav, kui vastutav töötleja on võtnud hilisemad meetmed, mis välistavad suure ohu realiseerumist. Ka punktis 1 on märgitud meetmete võtmist. Samas ei ole seletuskirjas selles osa selgitusi toodud, et mis meetmega võib tegemist olla. Küsimus: kas siin võib tuua punkti 2 näitena hiljuti ID-kaartidega seotud probleemide korral avalike sertifikaatide teenuse (LDAP-teenus) kinnipanek kuni ohu likvideerimiseni?

44.3. Lõike 5 kohaselt võib teatavatel juhtudel teavitada andmesubjekti ka hiljem, kuid ei ole lõplikult selge, mida tähendab „hiljem“ ning mis oleks (potentsiaalne) tähtaeg, mille võrra võidaks seda kohustust nõ edasi lükata. Selles osas võiks seletuskirja täiendada.

44.4. **Ettepanek:** täiendada seletuskirja näidetega arvestades eelnevalt tehtud märkusi.

45. Eelnõu § 49 isikuandmete välismaale edastamisest

Lõikes 4 on viidatud direktiivi artikli 36 lõikele 5 (ning selle alusel vastu võetud otsusele), kuid see otsus võetakse vastu direktiivi sama artikli lõike 3 alusel. **Ettepanek:** teha vastav muudatus eelnõus.

46. Eelnõu § 51 andmeedastusest eriolukorras

46.1. Seletuskirja kohaselt (lk 41) tuleb neid edastamise erandeid tõlgendada kitsalt ning nende alusel ei tohiks „võimaldada isikuandmete sagedast, ulatuslikku ja struktuurset edastamist ega andmete suuremahulist edastamist, vaid peaks piirduma rangelt vajalike andmetega.“ Olen päri selle tõlgendusega, kuid kahtlustan, et edaspidiselt võidakse neid erandeid tõlgendada laiemalt.

46.2. Lõikes 2 on märgitud huvide kaalumist, kuid seletuskirjas ega eelnõus ei ole selgitatud, kuidas seda huvide kaalumist hinnatakse, sh millal ning kes seda teeb. **Soovitan** selles osas seletuskirja täpsustada.

47. Eelnõu § 52 kolmandas riigis olevale vastuvõtjale edastamisest

Ettepanek: asendada lõike alguses olevad sõnad „võib edastada“ sõnadega „võib üksikul ja konkreetsel juhtumil edastada“. Sel moel on sõnastus rohkem kooskõlas direktiivi 39 lõikega 1. Sel moel ilmneb eelnõu sättes paremini, et tegemist on konkreetse juhtumi raames toimuva isikuandmete edastamisega.

48. Eelnõu § 53 AKI teavitamisest ja edastamise dokumenteerimisest

Ettepanek: asendada lõikes 1 sõnad „seaduse § 50 punkti 2 ja § 52 alusel“ sõnadega „seaduse § 50 punkti 2, § 51 lõike 1 ja § 52 alusel“. Kuigi direktiiv ei näe ette statistiliste andmete edastamist eelnõu § 51 olukorras, siis sellise teabe esitamine annab parema võimaluse teostada eelnõu § 53 lõikes 3 toodud õigust: kontrollida järelevalve korras isikuandmete edastamise asjaolusid. Tegemist ei ole lisanduva halduskoormuse tekitamisega õiguskaitseasutusele, kuna niikuinii peavad nad sama teabe dokumenteerima

eelnõu § 53 lõike 2 kohaselt. Ka eelnõus seletuskirjas (lk 41) on öeldud, et see teave tuleb AKI-le edastada kokkuvõtlikul kujul ehk sisuliselt statistikana.

49. Eelnõu 4. peatüki 1. jao pealkiri („Sõltumatu järelevalveasutus“)

Ettepanek: asendada 4. peatüki 1. jao pealkiri („Sõltumatu järelevalveasutus“) pealkirjaga „Järelevalveasutus“. Põhjendus: eelnõu sisaldab lisaks sõltumatuse temaatikale ka muid teemasid ning see on seotud ka täiendavate muudatusega käesolevas kirjas (vt kirja punkte 57 ja 58). Pakutud pealkiri hõlmab paremini selle jao sisu.

50. Eelnõu § 54 andmekaitseasutuse moodustamisest

50.1. **Ettepanek:** täiendada lõiget 1 ning viidata lisaks üldmääruse art 51 lõikele 1 ka direktiivi artikkel 41 lõikele 1. Direktiivi art 41 lõigete 1 ja 3 kohaselt tuleb ka direktiivi osas ära määratleda pädev järelevalveasutus, sh võib see olla sama, mis on üldmääruse järgne järelevalveasutus. Samas ei ole direktiivi sätteid eraldi eelnõus toodud.

50.2. **Ettepanek:** täiendada eelnõud ja/või eriseadusi sõltumatuse osas. Euroopa Kohus on rikkumismenetluses leidnud nii Austria kui ka Saksamaa näitel, et kõrgemalseisva organi teenistuslik järelevalve andmekaitseasutuse üle on vastuolus Euroopa Liidu õigusega.¹⁷ Vabariigi Valitsuse seaduse (§ 93 ja 95) võimaldavad sisuliselt sekkuda näiteks haldusjärelevalvesse, loamenetlustesse, juhendiloomesse. Kaalumist võib vajada avaliku teenistuse seaduse § 51 lõike 3 kohaldamise ulatuse piiramine. Üldmääruse art 52 lõikes 6 ning direktiivi art 42 lõikes 6 on märgitud, et liikmesriik vastavalt kas tagab või näeb ette, et järelevalveasutuse üle teostatakse sellist finantskontrolli, mis ei mõjuta sõltumatust.

51. Eelnõu § 55 AKI juhi kvalifikatsioonist

51.1. Seletuskirjas (lk 42) on märgitud, et see säte „täpsustab kehtivat regulatsiooni selles küsimuses, samas kaotab ära nõuded, mis on kehtestatud praegu kehtiva IKS § 34 lõigetes 2 ja 3. Kehtiv õigusraam katab nii avaliku teenistuse seaduse kui ka vabariigi valitsuse seaduse mõttes need küsimused.“

51.2. Olen nõus sellega, et üldmääruse art 52 lõige 3 ning avaliku teenistuse seaduse 11. peatükk eeldatavasti katavad ära kehtiva IKS § 34 lõiked 2 ja 3. Samas eelnõu regulatsioon ei kata otseselt kehtiva IKS § 34 lõikes 3 toodud keeldu osaleda erakondade tegevuses. Mõistlik oleks erakondlikkuse osas kohaldada samu nõudeid mis kehtivad prokurörile, kohtunikule ja õiguskantslerile. Samuti ei kata pakutud regulatsioon kehtiva IKS § 35 nõudeid (vt selles osas ka kirja punkti 2).

51.3. **Ettepanek:** täiendada eelnõus AKI peadirektori ametisse nimetamise nõudeid erakondliku kuuluvuse ja julgeolekukontrolli osas.

52. Eelnõu § 56 AKI juhi nimetamise ja vabastamise kohta

52.1. **Ettepanek:** lisada lõikesse 1 lause: „Kui Riigikogu põhiseaduskomisjoni seisukohaga ei arvestata, peab seda põhjendama.“. Sel moel säilitatakse IKS § 36 lõikes 2 toodud olukord.

52.2. Lõike 2 kohaselt võib AKI juhi ametisse tagasi nimetada kuni kaheks ametiajaks ehk kokku on võimalik kolm ametiaega. Kas peetakse silmas üksnes järjestikku nimetamise piirangut? Samas eelnõu seletuskirjast on arusaadav, et ainult kaks ametiaega on võimalik üldse kokku ametis olla. Siin on selge vastuolu. **Ettepanek:** sõnastada ametiaegade piirangud selgelt ning selgitada seletuskirjas, miks AKI juhi ametit on selles osas vaja teisiti reguleerida kui teiste sõltumatute järelevalveasutuste (nt Konkurentsiameti, Finantsinspektsiooni) puhul.

¹⁷ Euroopa Kohtu otsus nr C-614/10 – kättesaadav: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=128563&pageIndex=0&doclang=ET&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=359958>.

52.3. Lõikes 3 on määratletud, millal tuleb ära kuulata Riigikogu põhiseaduskomisjoni seisukoht, kui soovitakse AKI juht ametist vabastada. IKS § 36 lõige 6 määratleb hetkel, millal seda arvamust ei ole vaja – samas eelnõu kohaselt on vajalik kõigil juhtudel seda teha (isegi siis, kui ametist lahkumine on omal soovil, ametiaja lõppedes, surma korral jne). **Ettepanek:** tuua selle lõikesse lisalause, millal puudub vajadus selle seisukoha küsimiseks.

53. Eelnõu § 57 andmekaitsepetsialisti eksamineerimisest

Ettepanek: jätta see säte välja. Ma ei näe vajadust selle sätte sissetoomiseks eraldi eelnõusse, kuna AKI võib seda „ülesannet“ täita ka nii, et see pole eelnõus eraldi välja toodud.

54. Eelnõu § 58 sertifitseerimisasutuste akrediteerimisest

Eelnõus ei ole märgitud võimalust sertifitseerimisasutuse akrediteerimisel küsida akrediteeritavalt tasu. Akrediteerimine on tömahukas ekspertteadmisi eeldav toiming, mida eelduslikult esineb harva, mis on ette planeerimatud ning mis soodustavad sertifitseerimisasutusena tegutseva ettevõtte majandustegevust. Pole mingit põhjust, miks taoline klassikaline loamenetlus peaks toimuma tasuta. Seetõttu leian, et selle ülesande täitmiseks võiks nõuda mõistlikku tasu kui avalik-õiguslikku koormatist, mis laekub AKI eelarvesse. Iseasi on, kas selle tasu suurus määratletakse eelnõus või antakse kriteeriumid, mille alusel on võimalik seda tasu määratleda. **Ettepanek:** täiendada eelnõud tasu küsimise võimalusega sertifitseerimisasutuse akrediteerimisel.

55. AKI iseteeninduskeskkond

55.1. **Ettepanek:** lisada eelnõusse § 58 järgi uus paragrahv järgmise sõnastusega:

„§ xx. Iseteeninduskeskkond.

(1) Vastutav töötleja esitab Andmekaitse Inspeksioonile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/679 artikli 33 ja artikli 37 lõike 7 ning käesoleva seaduse §-de 43 ja 47 kohaseid teateid vastava elektroonilise iseteeninduskeskkonna kaudu. Inspeksioon avaldab oma veebilehel selleks vajaliku teabe.

(2) Mõjuval põhjusel võib lõikes 1 nimetatud teate esitada ka muul viisil.

(3) Andmekaitse Inspeksioon võimaldab elektroonilist iseteeninduskeskkonda taotluse esitamiseks kasutada ka andmesubjektidel ja teistel isikutel.

(4) Andmekaitse Inspeksioon avaldab veebis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/679 artikli 37 lõikes 7 ning käesoleva seaduse §-i 43 kohased teated“

55.2. AKI soov on edaspidiselt nii AKI-sse pöördujatega suhtlemiseks kui ka AKI enda töö optimeerimiseks kasutada loodavat iseteeninduskeskkonda. Andmesubjekti kui ka teiste isikute taotluse all on siin mõeldud selgitustaotlust, märgukirja, kaebust ning vaiet. Nii üldmäärus kui ka direktiiv mõlemad viitavad vastutava töötleja kohustusele teavitada AKI-t isikuandmete töötlemisega seotud rikkumisest ning meie soov on see töövoog suunata iseteeninduskeskkonda. Tegemist on kohustusega kasutada vastavat keskkonda. Lõike 2 kohaselt jääb samuti võimalus esitada vastavad pöördumised ka muude kanalite kaudu, kui iseteeninduskeskkond ajutiselt ei toimi. Vastava iseteeninduskeskkonna loomisel arvestatakse ka riigi suunised bürokraatia vähendamiseks ning sellega antakse ka andmesubjektile parem ülevaade temaga seotud dokumentidest ja menetlustest. Loodav iseteeninduskeskkond ei ole AvTS-i mõistes andmekogu, vaid loomult kliendirakendus suhtluseks AKI ja pöörduja vahel. Seetõttu pole vaja vastava lahenduse loomiseks ka eraldi volitusnormi eelnõusse. Kuna AKI soov on, et andmekaitsepetsialisti määramise teated jõuaksid äriregistri ettevõtja portaali, siis võib osutada vajalikuks selles osas teha äriregistris vastavad muudatused seoses andmete koosseisude lisandumisega.

56. AKI õigus nõuda tasu taotluste korral

56.1. **Ettepanek:** lisada AKI iseteeninduskeskkonna sätte järele eraldi paragrahv:

„§ xx. Mõistliku tasu nõudmine.

(1) Kui Andmekaitse Inspeksioonile esitatav pöördumine on selgelt põhjendamatu või ülemäärane, eelkõige oma korduva iseloomu tõttu, võib Andmekaitse Inspeksioon nõuda mõistlikku tasu või keelduda taotlust menetlemast.

(2) Mõistliku tasu suurus on xx eurot / Mõistliku tasu suuruse hindamisel tuleb arvestada esitatava pöördumise sisu, korduvust, keerukust ning lahendamise võimalikkust, sh selle ülemäärasust.

(3) Andmekaitse Inspeksioon on kohustatud tõendama, et taotlus on selgelt põhjendamatu või ülemäärane.

(4) Mõistlik tasu laekub Andmekaitse Inspeksiooni eelarvesse.“

56.2. Üldmääruse art 57 lõige 4 ning direktiivi art 46 lõige 4 näevad ette, et kui taotlus on selgelt põhjendamatu või ülemäärane, eelkõige oma korduva iseloomu tõttu, võib järelevalveasutus nõuda oma halduskuludel põhinevat mõistlikku tasu või keelduda taotlust menetlemast. Järelevalveasutus on kohustatud tõendama, et taotlus on selgelt põhjendamatu või ülemäärane. Eelnõus ei ole seda aspekti üldse reguleeritud. Kui arvestada üldmääruses sätestatud inglisekeelset sõnastust („*request*“), siis üldmääruse art 57 lg 4 ei täpsusta, kas see kohaldub üldmääruse art 57 lg 1 punktis e märgitud „*request*“i korral ja/või on selles osas hõlmatud ka teised toimingud üldmääruse artikkel 57 lõikest 1 (sh punktis f märgitud kaebused). AKI tõlgendab üldmääruse art 57 lõikes 4 ning direktiivi art 46 lõiget 4 nii, et siin on taotluse all mõeldud kõiki pöördumisi (nii selgitustaotlusi, märgukirju, teabenõudeid, enda andmetega tutvumise päringuid ning kaebusi). Korduva pöördumisega on ennekõike tegemist siis, kui juba kolmandat korda esitatakse samasisuline pöördumine. Kuna AKI peab oma otsust ka põhjendama, siis on AKI-sse pöördujal võimalik negatiivse vastuse korral kasutada vastavaid õiguskaitsevahendeid. Tasu ei nõuta rikkumisteadete esitamise korral, kuna tegemist on vastutavale töötlejale pandud juriidilise kohustusega.

57. AKI ülesannete sisustamine

57.1. Direktiivi artikkel 46 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid nägema ette, et AKI-l on teatavad ülesanded. Kuna direktiiviga hõlmatud isikuandmete töötlemise osas ei ole kohaldatavad üldmääruses toodud ülesanded, siis tuleb need eraldi eelnõus välja tuua. Kuna direktiiv sisustab neid ülesandeid nii järelevalvelisest aspektist kui ka muudest valdkondadest, siis tuleb need selgemalt ära eristada. Kehtiva IKS § 33 määratleb ära AKI pädevused ning õigused järelevalveliselt, kuid selguse huvides on kasulikum neid kahte eristada erinevates paragrahvides. Seetõttu esitangi järgneva sõnastusettepaneku. Järelevalvega seotud aspektid on käsitletud eelnõu § 59 kommentaaride juures.

57.2. **Ettepanek:** lisada mõistliku tasu nõudmise sätte järele eraldi paragrahv:

§ xx. Andmekaitse Inspeksiooni ülesanded.

(1) Lisaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/679 artiklis 57 sätestatule on Andmekaitse Inspeksiooni pädevuses:

1) suurendada üldsuse, vastutavate töötlejate ja volitatud töötlejate teadlikkust ja arusaamist isikuandmete töötlemisel esinevatest ohtudest, töötlemise kohta kehtivatest normidest ja kaitsemeetmetest ning isikuandmete töötlemisega seotud õigustest; selle ülesande täitmiseks võib Andmekaitse Inspeksioon anda soovituslikke juhiseid;

2) anda andmesubjektile taotluse korral teavet tema käesolevast seadusest tulenevate õiguste teostamise kohta ja teha asjakohasel juhul sel eesmärgil koostööd teiste liikmesriikide järelevalveasutustega;

3) algatada vajaduse korral väärteomenetlus ja kohaldada karistust;

4) teha koostööd rahvusvaheliste andmekaitse järelevalve organisatsioonidega ja teiste andmekaitse järelevalve asutuste ning välisriikide muude pädevate asutuste või isikutega;

5) jälgida asjaomaseid suundumusi, niivõrd kui võrd need mõjutavad isikuandmete kaitset, eelkõige info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengut;

- 6) anda nõu käesoleva seaduse paragrahvis¹⁸ 42 osutatud isikuandmete töötlemise toimingute osas;
- 7) osaleda Euroopa andmekaitse nõukogus;
- 8) rakendada seadustes ettenähtud alustel, ulatuses ja korras haldussundi;
- 9) esitada omal algatusel või taotluse alusel isikuandmete kaitsega seotud küsimustes arvamusi Riigikogule, Vabariigi Valitsusele, õiguskantslerile ja muudele asutustele ning samuti avalikkusele;
- 10) täita muid seadustest tulenevaid ülesandeid.“

57.3. Pakutud sõnastuse lg 1 punkt 1 hõlmab direktiivi art 46 lg 1 punkte b ja d ning säilitatakse IKS § 33 lg 1 punkt 5; punkt 2 (koos eelnõu § 64 ehk säte kaebuse läbivaatamise tähtaja kohta) hõlmavad direktiivi art 46 lg 1 punkte f ja g; punkt 4 hõlmab direktiivi art 46 lg 1 punkti i (samuti on osaliselt hõlmatud ka menetlusseadustikega); punkt 4 hõlmab direktiivi art 46 lg 1 punkte a ja h ning säilitab IKS § 33 lg 1 punkti 4 (reaalsuses ei tee AKI koostööd ainult teiste järelevalveasutustega vaid ka järelevalve organisatsioonidega); punkt 5 hõlmab direktiivi art 46 lg 1 punkti j; punkt 6 hõlmab direktiivi art 46 lg 1 punkti k; punkt 7 hõlmab direktiivi art 46 lg 1 punkti l; punkt 8 säilitab kehtiva IKS § 33 lg 1 punkti 2; punkt 9 sisustab direktiivi art 47 lõiget 3 ning säilitab IKS § 41 lõike 4; punkt 10 hõlmab direktiivi artikkel 46 lg 1 punktides c ja e märgitud ülesandeid, kuna need on hõlmatud märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse ning haldusmenetluse seaduse koos KorS-i ja VVS-ga. Direktiivi art 46 lg 1 punkt a on hõlmatud eelnõu § 59 lõikega 1 (vt järgmine punkt).

58. Eelnõu § 59

58.1. Kehtiva IKS § 32 lõige 3 sätestab AKI pädevuse teatavas osas teostada järelevalvet isikuandmeid sisaldava riigisaladuse korral, kuid eelnõus ei ole selles osas midagi kirjas (vt selles osas ka kirja punkti 2).

58.2. Lõikes 2 on märgitud, mis on AKI pädevuses lisaks üldmääruse artiklile 57. Seletuskirjas (lk 43) on sisuliselt märgitud, et selle loetelu toomine on seotud direktiiviga seotud isikuandmete töötlemise (sisustatud eelnõu 3. peatükis) (kontrolliga) seonduvalt. Tundub, et see loetelu dubleerib üldmääruse artikli 57 sisu, kuid samas ei kohaldu direktiivi alusel toimuvale andmetöötlemisele üldmäärus. Samas ei ole lõikes 2 toodud kõiki ülesandeid ja volitusi, mis direktiivi artiklid 46 ja 47 sisaldavad – kuigi ka need tuleb siseriiklikku õigusesse üle võtta. Hetkel ei ole seda kohaselt tehtud. Samuti ei ole säilitatud kõiki IKS §-s 33 toodud ülesandeid ja õigusi.

58.3. **Ettepanek:** sõnastada lõige 2 järgnevalt ning lisada lõige 3:

„(2) Lisaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/679 artiklis 57 sätestatule on Andmekaitse Inspektsiooni õigus:

- 1) hoiatada vastutavat töötajat või volitatud töötajat, et kavandatavad isikuandmete töötlemise toimingud rikuvad tõenäoliselt käesolevat seadust;
- 2) nõuda isikuandmete parandamist;
- 3) nõuda isikuandmete kustutamist;
- 4) nõuda isikuandmete töötlemise piiramist vastavalt käesoleva seaduse §-le 28;
- 5) nõuda isikuandmete sulgemist või töötlemise lõpetamist, sealhulgas hävitamist või edastamist arhiivi;
- 6) rakendada isiku õiguste ja vabaduste kahjustamise ärahoidmiseks vajaduse korral asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras viivitamata isikuandmete kaitseks organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnilisi turvameetmeid, välja arvatud juhul, kui isikuandmeid töötleb riigiasutus;
- 7) kehtestada ajutine või alaline isikuandmete töötlemise piirang, sealhulgas isikuandmete töötlemise keeld;

¹⁸ Allmärkus: kui eelnõu numeratsioonis tuleb muudatusi, siis tuleb üle kontrollida, et siin viidatakse AKI-ga eelneva konsulteerimise paragrahvile.

8) algatada järelevalvemenetlus kaebuse alusel või omal algatusel.

(3) Isikuandmeid sisaldava riigisaladuse töötlemise üle teostab järelevalvet Andmekaitse Inspeksioon käesoleva seaduse § xx lõikes xx sätestatud juhtudel ja ulatuses.“

58.4. Pakutud versiooni lg 2 punkt 1 hõlmab direktiivi art 47 lg 2 punkti a: punktid 2-6 hõlmavad direktiivi art 47 lg 2 punkti b ning sellega säilitatakse ka IKS § 33 lõige 2; punkt 7 hõlmab direktiivi art 47 lg 2 punkti c; punkt 8 säilitab IKS § 33 lõike 5, mille alusel on AKI-l diskretsiooniõigus otsustada, kas mingit menetlust algatada või mitte. Nende õiguste sisustamata jätmisel puuduvad AKI-l kohased volitused nõuda isikuandmete töötlejalt vastavate toimingute tegemist: nt nõuda mingi toimingu tegemist ettekirjutuse kaudu. Näiteks praegu teeb AKI haldusjärelevalves ettekirjutusi VVS § 75¹ lõike 3 või 4, IKS §-de 32 lg 1, § 40 lg 1 ning § 33 lg 2 (nimetades ära vastava punkti) alusel. Riikliku järelevalve korral viide VVS-i vastavale sättele ei esitata. Kui arvestada ainult eelnõu §-des 60 ja 63 toodud õigusi, siis ei ole selgelt kirjas, et AKI-l oleks haldusjärelevalves võimalik nõuda ettekirjutusega mingi toimingu tegemist. Sellest johtuvalt esitasingi ka eelnevad muudatusettepanekud ning ka muudatusettepanekud eelnõu § 63 sõnastuse osas (vt kirja punkt 61). Ka eelnõus on § 61 sõnastatud nii, et üldmääruse artiklis 58 sätestatud meetmeid on lubatud kasutada ainult riiklikus järelevalves.

58.5. Eraldi tuleb mõelda, kas ning mis osas on AKI-l järelevalvepädevus põhiseaduslike institutsioonide osas. Teatavasti kärpis Riigikohtu otsus nr 3-3-1-90-14 AKI järelevalvepädevuse ulatust. Seetõttu on vajalik õigusselguse tõttu vaja ära määratleda, kas ning millises osas on AKI-l järelevalvepädevus põhiseaduslike institutsioonide kantseleide (Riigikogu Kantselei, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikontroll, Vabariigi Presidendi Kantselei, kohtukantseleid) osas. Riigikohtu ja teiste kohtute osas nii direktiiv kui ka üldmäärus sätestanud teatavad kohustused, mida AKI-l on võimalik kontrollida, kuid muude asutuste osas selgus puudub. **Ettepanek:** täiendada eelnõud ja/või seletuskirja AKI järelevalvepädevuse osas põhiseaduslike institutsioonide osas.

59. Eelnõu § 61 ehk riikliku järelevalve erisused

59.1. Eelnõus on märgitud, et riikliku järelevalve teostamiseks võib AKI rakendada üldmääruse artiklis 58 sätestatud meetmeid riiklikus järelevalvemenetluses (mitte haldusjärelevalves). Samas eelnõu ei säilita IKS §-s 32² toodud erisust. Leian, et see erimeede on vajalik menetluste läbiviimisel – vastasel juhul ei ole AKI-l edaspidiselt võimalik tuvastada näiteks otseturustuslike teadete edastaja isikut ega ka potentsiaalseid illegaalsete andmebaaside koostajaid ja müüjaid. Minu soovitus on, et säilitatakse IKS §-s 32² toodud erisus. Samuti soovitan anda AKI-le sarnaselt tarbijakaitseaduse §-s 63 nimetatud korrakaitseorganitele kontrollteingu teostamise õigus. Selle õiguse teostamise eesmärgiks oleks kontrollida ennekõike olukordi, kus isikuandmete töötleja pakub müügiks enda koostatud andmebaasi, kuid enne tehingu toimumist puudub võimalus mõistlike pingutustega kindlaks teha andmebaasi müüjat ja/või on kahtlus, et tegemist on ebaseaduslikult kogutud isikuandmetega. Erimeetme kasutamine protokollitakse ning tehingu teist osapoolt teavitatakse kontrollteingu toimumisest. Seda teavitamist võidakse edasi lükata objektiivsetel põhjustel kuni viis kuud tehingu tegemise päevast arvates. Tähtaja pikkus on seotud konkreetse järelevalvemenetluse eeldatava kestvusega (vt selles osas ka kirja punkti 61). Mõlemad erimeetmed (lõppkasutaja tuvastamine ning kontrolltehing) on kohased täiendavad volitused, mida on võimalik sätestada üldmääruse art 58 lõike 6 mõistes.

59.2. Teen **ettepaneku** sõnastada § 61 järgmiselt:

„§ 61. Riikliku järelevalve erisused.

(1) Andmekaitse Inspeksioon võib riikliku järelevalve teostamiseks rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/679 artiklis 58 sätestatud meetmeid.

(2) Andmekaitse Inspeksioon võib teha päringu elektroonilise side ettevõtjale üldkasutatava elektroonilise side võrgus kasutatavate identifitseerimistunnustega seotud lõppkasutaja tuvastamiseks vajalike andmete kohta, välja arvatud sõnumi edastamise faktiga seotud andmed.

(3) Andmekaitse Inspeksioon võib teha kontrollteingu, kui see on vajalik käesoleva seaduse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 2016/679 sätestatud nõuete täitmise üle järelevalve teostamisel ning see on vajalik korrarikkumise väljaselgitamiseks. Kontrollteingu tegemise otsustab Andmekaitse Inspeksiooni peadirektor.

(4) Kontrollteingut tegev ametiisik ei pea ennast teingu tegemisel esitlema, samuti ei pea ametiisik esitama ametitunnistust enne kontrollteingu eesmärgi saavutamist. Kontrollteingu tegemisel ei või teha jälitustoiminguid, kihutada isikut süüteo toimepanemisele ega toime panna süüteotunnustega tegu, samuti ei või kontrollteingu tegemise tagamiseks kasutada salajasele koostööle kaasatud isikut, teeselda juriidilist isikut, kasutada variisikut ega konspiratsioonivõtteid politsei ja piirivalve seaduse §-de 7⁵¹ ja 7⁵⁴–7⁵⁷ tähenduses.

(5) Kontrollteingu tegija teavitab isikut, kelle suhtes tehti kontrolltehing, viivitamata pärast kontrollteingu eesmärgi saavutamist sellest, et tema suhtes kohaldati kontrollteingut. Kirjaliku põhjendatud otsusega võib lükata isiku teavitamise edasi, kui see on vältimatult vajalik sama isiku tegevusega seotud järelevalve jätkamiseks või teiste isikute poolt niisuguste tehingute tegemisele esitatud nõuete järgimise kontrollimiseks. Teavitamist ei või edasi lükata rohkem kui viis kuud teingu tegemise päevast arvates.

(6) Kontrolltehing protokollitakse korrakaitse seaduse §-s 12 sätestatud korras. Protokollis esitatakse kontrollteingu aluseks olnud otsus, kontrollteingus osalenud ametiisikud ja isik, kelle suhtes kontrolltehing tehti, ning muud menetlusosalised ja kaasatud isikud, ametiisikute ütlused asjaolude ja tulemuste kohta, üle antud või vastu võetud asjade ja dokumentide kirjeldus ning muude menetlusosaliste ja menetlusse kaasatud isikute ütlused, seletused ja arvamused. Kui kontrolltehingust teavitamine lükatakse edasi, viidatakse kontrollteingu protokollis edasilükkamise otsusele. Protokoll toimetatakse kätte isikule, kelle suhtes kontrolltehing tehti.

(7) Kontrollteingu käigus teostatud tehing on tühine.“

60. Eelnõu § 62 ehk haldusjärelevalve erisused

60.1. Eelnõus on haldusjärelevalvemenetluse osas viidatud, et vastavalt üldmääruse art 83 lõikele 7 ning VVS-i alusel tehtava ettekirjutuse täitmata jätmise korral on AKI-l võimalik nõuda teenistusliku järelevalve või distsiplinaarmenetluse algatamist + reguleeritakse nende menetluste aspektid. Hetkel on eelnõu § 62 sisu reaalselt reguleeritud IKS §-s 40¹, kuid eelnõus ei ole arvestatud kõiki haldusjärelevalvega seotud aspekte. Samas tundub, et täiel määral ei ole säilitatud IKS §-s 32³ sätestatud erisusi haldusjärelevalves – sh direktiivi kohaldamisalasse kuuluva isikuandmete töötlemise korral (vt ka kirja punkti 58). Kuna allpool (vt kirja punkt nr 61) on ka ettepanek ettekirjutuse olemuse sisustamiseks, siis esitan ka täiendused eelnõu § 62 lõike 1 sõnastuse osas.

60.2. **Ettepanek:** muuta § 62 lõikusi järgnevalt:

„(1) Haldusjärelevalve teostamisel on Andmekaitse Inspeksiooni pädeval ametiisikul õigus takistamatult siseneda isikuandmete töötleja territooriumile või ruumi, nõuda isikutelt asjakohaseid dokumente ja muud vajalikku teavet, teha dokumentidest koopiaid ning saada juurdepääs isikuandmete töötleja seadmetele, samuti salvestatud andmetele ja andmetöötluseks kasutatavale tarkvarale.

(2) Andmekaitse Inspeksioon võib haldusjärelevalve teostamisel kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/679 artikli 58 lõigetega 6 ning vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse §-des 75¹ ja 75² sätestatule antud ettekirjutuse täitmata jätmisel pöörduda ettekirjutuse saaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole

teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks.

(3) Teenistusliku järelevalve teostaja või distsiplinaarmenetluse algatamise õigust omav isik on kohustatud taotluse läbi vaatama selle saamisest alates ühe kuu jooksul ja esitama oma põhjendatud arvamuse Andmekaitse Inspektsioonile. Teenistusliku järelevalve või distsiplinaarmenetluse algatamise korral on järelevalve teostajal või distsiplinaarmenetluse algatamise õigust omaval isikul kohustus teavitada Andmekaitse Inspektsiooni viivitamata selle tulemustest.“.

61. Eelnõu § 63 ehk sunniraha määr.

61.1. Eelnõu seletuskirjas on § 62 osas küll mainitud, et „ettekirjutuse all tuleb mõista üldmääruse art 58 sätestatud korraldust“, kuid mujal eelnõus ei ole ettekirjutuse olemust sisustatud. Ainuke mainimine eelnõus on veel sunniraha osas. Samas ei ole tegemist piisavalt selge regulatsiooni ettepanekuga. Seetõttu leian, et ka ettekirjutuse temaatika (nii nagu on kehtiva IKS §-s 40) tuleb konkreetselt eelnõus ära reguleerida.

61.2. Samuti leian, et üldmääruse art 83 lõiget 6 tuleb käsitleda kui sunniraha ülemmäära, mitte eraldi väärtekoosseisuna. Pakutud lahendus on kooskõlas ka üldmääruse art 58 lõigetega 5 ja 6.

61.3. Üldmääruse art 83 lõige 6 normib olukorda, kui AKI korraldus/ettekirjutus jäetakse täitmata. Tekib vastuolu Euroopa Liidu õigusega, kui täpselt samasuguse olukorra jaoks tekitatakse otsekohalduvas määruses ettenähtud instrumendi kõrvale teine, siseriiklikust õigusest tulenev instrument.

61.4. **Ettepanek:** viia sunniraha üldmääruse art. 83 rakendamise sätetesse, selgitada eelnõu tekstis korralduse ja ettekirjutuse kattuvust ning riigiasutuse tegevusetuse peale halduskohtusse protesti esitamise sätteid. Selles osas vt ka kehtiva IKS § 40 ning AKI peadirektori kirja üldmääruse rakendamisest, ennekõike selle kirja lk 3 jj.¹⁹

62. Eelnõu § 64 – kaebuse läbivaatamise tähtaeg

62.1. Eelnõu kohaselt peaks AKI lahendama andmesubjekti kaebuse 30 päeva jooksul + seda tähtaega on võimalik pikendada 60 päeva võrra ehk 90. päevani. Sellega soovitakse säilitada IKS §-s 38 sätestatud tähtaeg.

62.2. Olen nõus sellega, et õigusselguse huvides võiks määrata kaebuse läbivaatamise tähtaja. Samas pakutud lahendus ei arvestada üldmääruse kohaseid menetlusi ning on juba eos võimatu. 90 päeva sisse võivad jääda siseriiklikud järelevalvemenetlused (üldmääruse art 55 lõike 2 mõistes), kuid mitte üldmääruses sätestatud ülepiirilised menetlused (vt üldmääruse artikleid 56, 60 jj).

62.1. Kui arvestada üldmääruse artikli 56 lõiget 3 ning artikli 60 lõikeid 4 ja 5, siis ülepiirilise menetluse korral läheb maksimaalselt aega otsustamiseks, kes menetleb (heal juhul): kaebuse läbivaatamine ja vajadusel tõlkimine (ca 2 nädalat) + 3 nädalat (teine järelevalveasutus vaatab üle ja vastab) + 4 nädalat (võimalik esitada vastuväide juhtiva järelevalveasutuse koostatud eelnõule) + 2 nädalat (kui juhtiv järelevalveasutus võtab vastuväite arvesse ning parandab oma otsust ja esitab uuesti otsuse nõ kooskõlastamisele) + (varuks 2 nädalat, kuna midagi võib ette tulla ja/või on vaja esitada juhtivale järelevalveasutusele otsuse eelnõu üldmääruse art 56 lõike 4 mõistes) = 13 nädalat ehk 91 päeva. See on ennekõike bürokraatia aeg, kuid mitte see aeg, mis kulub realselt kaebuse lahendamiseks – esitada järelepärimine, saada vastus, teha täiendav päring, kohapealsed kontrollkäigud + ettepanek/ettekirjutus vms. Selle aja sisse ei ole täiel määral arvestatud aeg, mil toimuks vaidluste lahendamine andmekaitse nõukogus (vt üldmääruse artikleid 64-66)) ega menetluse

¹⁹ AKI peadirektori 16.10.2017 kiri nr 1.2-4/17/1037 – kättesaadav:

http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/isikuandmete_kaitse_uldmaaruse_el_2016679_rakendamine.pdf.

aeg teises järelevalveasutuses (vt üldmääruse art 56). Seega ei ole reaalne panna seadusesse kirja, et 90 päeva jooksul on võimalik kaebus ära lahendada. Pigem see võiks see olla võimalik siseriikliku kaasuse puhul.

63. 5. peatükk ehk vastutus

- 63.1. Olen jätkuvalt seisukohal,²⁰ et Eestis tuleb õiguskorda sisse tuua haldustrahvi instituut ning mitte määrata üldmääruse ja eelnõu rikkumise korral väärteotrahv. Kuna hetkel on teada ainult eelnõu sisu, kuid mitte eriseaduste muudatuste paketi sisu, siis ei ole ka hetkel võimalik aimata, kas ning milliste väärtegude menetlemise õigusi AKI-lt ära võetakse või juurde lisatakse (üldmääruse art 84 lubab kehtestada täiendavaid karistusi).
- 63.2. Kui arvestada ühe järelevalvemenetluse läbiviimiseks kuluvat aega (vt kirja punkti 62), siis tuleks peale järelevalvemenetluse lõpetamist (tuvastatud rikkumine, mille alusel oleks võimalik karistada) alustada väärteomenetlus. Väärteomenetluse raames tuleb kaudselt asjaga nullist algata – tõendeid tuleb uuesti koguda (üksnes teatavaid tõendeid on võimalik väärteomenetlusse võtta üle), kuid kõik tunnistajad ja menetlusosalused isikud tuleb uuesti üle kuulata. Tagatipuks on väärteo uurimine seatud ka kahe aastase aegumisperiodiga. Kui arvestada rikkumise avastamist, mis alati ei toimu koheselt, siis see võib ilmneda hiljem ning mõjutada kohase karistuse kohaldamise võimalikkust). Näiteks patsient kontrollib oma digiloo kasutusajalugu ning ilmneb, et ca aasta tagasi vaatas tervishoiutöötaja tema eriliigilisi isikuandmeid õigusliku aluseta. Kui patsient küsib selgitusi tervishoiutöötajalt ning nendest ilmneb, et puudus õiguslik alus tema eriliigiliste isikuandmete töötlemiseks, siis esitatakse kaebus AKI-sse. Selle järgselt toimub üldreeglina ka riiklik järelevalvemenetlus + rikkumise reaalse tuvastamise korral ka väärteomenetlus → lõpptulemusena ei pruugita jõuda selle kahe aasta aegumisperiodi jooksul väärtegu menetleda. Selle tulemusena ei ole pakutud variant kohane ja tõhus kaitsemeede isiku õiguste kaitsel.
- 63.3. Kui arvestada ka üldmääruse art 83 lõiget 9, siis peaks Eesti õiguses väärteomenetluse algatama AKI ning määrama kohus. Seega lisanduvad ka kohtumenetlusega seotud riskid – kohtumenetluse läbiviimine venib, tuleb läbi viia kohtuistungeid + kohtumenetlusega seotud kulud (nt tunnistajate tasud, tõlkekulud jne). Samuti ka kogu selle protsessiga seotud ajakulu.
- 63.4. Justiitsministeerium on eelnõu kohaselt seisukohal, et Eesti õiguses on võimalik määrata üldmääruses sätestatud haldustrahve väärteomenetluses – ennekõike üldmääruse põhjenduspunkti 151 tõttu. Sel teemal on ka ette valmistatud eelnõu²¹, millega lisatakse karistusseadustikku § 47¹ kõrgendatud ülemmääraga rahatrahvide jaoks. Samas mulle teadaolevalt ei ole see eelnõu edasi liikunud ning jäänud toppama. Tuletan meelde, et AKI esitas oma seisukohad selle eelnõu asjus,²² kuid hetkel puudub teave, kas ning mil määral neid seisukohtasid on arvestatud (ennekõike käesoleva eelnõu järgsete trahvidega seonduvalt).
- 63.5. Eelnõu 5. peatükis on toodud erinevaid süüteokoosseisusid, kuid puuduvad süüteokoosseisud avaliku sektoriga seonduvalt. Esmapilgul tundub, et kui ametnik teostab õigustamata päringu uudishimust näiteks rahvastikuregistris, siis puudub võimalus tema vastutusele võtmiseks.
- 63.6. Samuti ei ole ühtegi koosseisu ette nähtud 3. peatüki ehk direktiivi ülevõtmisel sisustatud nõuete rikkumise korral – samas nõuab direktiivi artikkel 57 vastavate karistusnormide kehtestamist. Sel juhul ei ole järjekordselt võimalik ametnikku vastutusele võtta.

²⁰ AKI peadirektori memo haldustrahvidest – kättesaadav: http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/memo-haldustrahvid.pdf.

²¹ Karistusseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (väärteokaristuste reform, ELi õigusest tulenevad rahatrahvid) eelnõu: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/495deed0-3944-4bd9-b817-469ce0ad2845>.

²² 06.09.2017 arvamus eelnõule nr 1.2.-4/17/1714 – kättesaadav: <http://adr.rik.ee/aki/dokument/5217098>.

64. Samuti leian, et eelnõu §-s 72 käsitletud väärteokoosseisu asemel võiks üldmääruse art 58 lõikes 2 täitmata korralduse ehk ettekirjutuse korral nõuda sunniraha üldmääruse art 83 lõike 6 ulatuses. Samas võib ta olla määratletud nii sunniraha ülempiirina kui ka eraldi väärteokoosseisuna üldmääruse artikli 84 mõistes.
65. Eelnõu § 73 tundub olevat üldse erisus AKI-le nii haldus- kui ka riikliku järelevalvemenetluse korral teha väärteotrahv, kui takistatakse menetlust. Sisuliselt on erisuse toomine karistusseadustiku §-s 279 olevale koosseisule.
66. Praeguse delikaatsete isikuandmete töötajate registri lõpetamine
Kuna IKS-i kehtetuks tunnistamisega kaob ära ka IKS § 31 alusel asutatud isikuandmete töötajate ja isikuandmete kaitse eest vastutavate isikute register, siis on vaja rakendussätteid ka andmekogu lõpetamise osas – ennekõike, mis nendest andmetest edasi saab.
67. Direktiivi artikli 18 ülevõtmine
Kuna hetkel puudub teave, kas ning kuidas muudetakse ülejäänud Eesti seadusandlust, siis eeldan, et nende muudatuste hulgas on ka vajalikud muudatused, mis tuleb teostada direktiivi artikli 18 kohaselt.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Viljar Peep
Peadirektor

Raavo Palu
raavo.palu@aki.ee